

Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις

«Ἐντολὴ γὰρ Κυρίου μὴ σιωπᾶν ἐν καιρῷ κινδυνεύουσας Πίστεως. Λάλει γὰρ, φησί, καὶ μὴ σιώπα... Διὰ τοῦτο καγὼ ὁ τάλας, δεδοικὼς τὸ Κριτήριον, λαλῶ».

(Ὁσ. Θεοδώρου Στουδίτου, PG 99, 1321)

■ Ἀπάντηση σὲ ἄρθρο τοῦ κ. Εὐ. Σωτηρόπουλου

Συμβολὴ προβληματισμοῦ στὸ ἐτήσιο μνημόσυνο τῆς «Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου» τῆς Κρήτης (21.6.2017)*

Ἡ Ρωσικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Διασποράς (ROCOR)¹ ὄρισε τὸν πρωτοπρεσβύτερο π. Πέτρο Heers, Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος στὸ Jordanville τῆς Ν. Ὑόρκης, νὰ ὁμιλήσει γιὰ τὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης² στὴν ἐτήσια ἱερα-

(*) Περιοδ. «Θεοδρομία», ἀριθμ. 2/Ἀπρίλιος-Ἰούνιος 2017, σελ. 212-334. Τῶν Πρωτοπρεσβυτέρων π. Πέτρου Heers καὶ π. Ἀναστασίου Γκοτσοπούλου. ● Ἐπιμέλ. ἡμετ.

1. Στὴν ROCOR (Ρωσικὴ Ἐκκλησία τῆς Διασποράς) ὑπάγονται οἱ Ρῶσοι ποὺ ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Ρωσία μετὰ τὴν Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση (1917) καὶ συγκρότησαν δικές τους δραστήριες πνευματικὰ ἐνορίες, μεταφέροντας τὴν ρωσικὴ εὐσέβεια στὴν Δύση. Μεγάλια πνευματικὰ ἀναστήματα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Διασποράς ἀναδείχθηκαν ὁ Μητροπολίτης Ἀντώνιος Κραποβίτσκι, ὁ ἐπίσκοπος Σαν Φραγκίσκο Ἅγ. Ἰωάννης Μαξίμοβιτς, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Φιλάρετος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀβέρκιος, ὁ π. Σεραφεὶμ Ρόουζ. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Διασποράς βρῖσκεται ἰσὺς ἐν κοινῇ μετὰ τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας ἀπὸ τὸ 2007.

2. Ἡ ὁμιλία μετὰ τίτλο «Ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης καὶ ἡ καινοφανὴς ἐκκλησιολογία: Μία Ὁρθόδοξη Ἐξέταση» ἔχει δημοσιευθεῖ στὴν ἐπίσημη ἱστοσελίδα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Ἁγ. Τριάδος Τζόρντανβιλλ Ν. Ὑόρκης http://hts.edu/news_170329_1.html, στὴν POMΦΑΙΑ (<http://www.romfea.gr/diafora/14558-i-sunodos-tis-kritis-kai-ikainofanis-ekklisiologia-mia-orthodoji-ejetasi>) καὶ <https://orthodoxethos.com/post/the-council-of-crete-and-the-newemerging-ecclesiology-an-orthodox-examination>

Ἐπίσης ὁ π. Πέτρος ἔχει δώσει διαλέξεις γιὰ τὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης:

α) «Ἡ ἀναγνώριση τοῦ βαπτίσματος τῶν ἑτεροδόξων ὡς βάση νέας ἐκκλησιολογίας (Κοινὴ κατεύθυνση μετὰ τὴν Β' Βατικάνειο Σύνοδο)» (Πειραιάς, 23.3.2016), στὸ <http://aktines.blogspot.in/2016/03/heers.html>

τική Σύναξη τῶν Κληρικῶν τῆς Ἐπισκοπῆς τῆς Ἀνατολικῆς Ἀμερικῆς (21.3.2017), παρουσία τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἰλαρίωνος καὶ πολλῶν Ἱεραρχῶν της.

Κριτική στὴν ὁμιλία τοῦ π. Heers ἄσκησε ὁ κ. Εὐ. Σωτηρόπουλος σὲ κείμενό του ποὺ δημοσιεύθηκε ἀρχικὰ στὴν ἱστοσελίδα The Huffington Post καὶ σὲ ἑλληνικὴ μετάφραση στὴν ΡΟΜΦΑΙΑ³.

Ὁ κ. Σωτηρόπουλος, ἐπικαλούμενος τὸ γεγονός ὅτι ταξίδευσε στὴν Κρήτη χαρακτηρίζει τὴν κριτικὴ τοῦ π. Πέτρου ὡς «κακόβουλα λόγια» καὶ «ἐσφαλμένες καὶ παραπλανητικὲς δηλώσεις, ἰσοδύναμες μὲ ψευδεῖς παρουσιάσεις καὶ παραλείψεις»!

Ἄδυνατόντας ὁμως νὰ προσφέρει τὴν ἀπαραίτητη τεκμηρίωση στὴν κριτικὴ του, κινδυνεύει νὰ ἐπαληθευθεῖ σὲ αὐτὸν τὸ ψαλμικόν: «ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσετε»... **Π**ιὸ ἀναλυτικά:

* * *

1. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς Πανορθόδοξου.

Ἐγκαλεῖ τὸν ὁμιλητὴ γιὰ τὴν ἀναφορά του στὸν μικρὸ ἀριθμὸ τῶν ἐπισκόπων ποὺ συμμετείχαν στὴν Σύνοδο (160 περίπου ἐπίσκοποι-μέλη). **Ἄ**ν ἀντελήφθηκε ὁ κ. Σωτηρόπουλος τὴν μομφὴ κατὰ τῆς Συνόδου ἀναφορικὰ μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐπισκόπων-μελῶν καὶ τὴν σύγκριση μὲ ὀρισμένες ἀπὸ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους! **Ἀ**σφαλῶς τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι αὐτὸς καθ' ἑαυτὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν, ἀλλὰ τὸ γιατί φτάσαμε στὸν ἀριθμὸ αὐτό. **Γ**ιατί νὰ περιοριστεῖ τόσο πολὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκόπων-μελῶν τὴν στιγμὴ ποὺ σήμερα δὲν ὑπάρχει κανένα τεχνικὸ ἐμπόδιο γιὰ μία ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνπαράσταση ἐν Συνόδῳ ὅλων τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Ὁρθόδοξων ἐπισκόπων, οἱ ὅποιοι δὲν ὑπερβαίνουν τοὺς 900! **Ἄ**ν τὸ 325 ἢ τὸ 451 ἢ τὸ 787 μ.Χ. μπορούσαν καὶ συγκεντρώθηκαν 318 ἢ 630 ἢ 350 ἐπίσκοποι ἀντίστοιχα, εἶναι ἀκατανόητο νὰ μὴν μπορούν σήμερα νὰ συγκεντρωθοῦν γιὰ ἓνα τέτοιο γεγονός 800-900 ἐπίσκοποι! **Ἄ**ν εἶναι;

Ἄς εἴμαστε εἰλικρινεῖς, ἀγαπητοί! **Ὁ** περιορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συμμετεχόντων ἐπισκόπων δὲν ἔχει νὰ κάνει μὲ πνευματικὰ καὶ ἐκκλησιολογικὰ κριτήρια, ἀλλὰ μὲ ... ζητήματα ἐθνοφυλετι-

β) «*Ἀπὸ τὴν Β' Βατικανὴ (1965) στὴν Πανορθόδοξὴ Σύνοδο (Κρήτη 2016)*» (Πάτρα, 18.5.2016), στὸ <http://intv.gr/arxeio/ekdiloseis/item/apo-tin-v-vatikani-1965-stin-panorthodoksi-synodo-kriti-2016>

3. Βλ. <http://www.romfea.gr/katigories/10-apopseis/14537-i-ekklisia-kai-i-agia-kai-megali-sunodos>

σμοῦ, τακτικισμοῦ καὶ ἰσορροποίων ἢ γιὰ νὰ τὸ ποῦμε πιὸ λαϊκά: **Ο**ἱ ἀρμόδιοι φοβήθηκαν πὼς ἂν ἐπιτραπεῖ ἡ συμμετοχὴ ὄλων τῶν Ὁρθοδόξων ἐπισκόπων δὲν θὰ τοὺς βγαίνουν τὰ ... «κουκιά»! **Ἄ**ς ἀναλογισθοῦμε τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας καὶ θὰ γίνεи κατανοητὸ τὸ γιατί δὲν ἐπετράπη ἡ συμμετοχὴ ὄλων τῶν ἐπισκόπων στὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης. **Αὐ**τὸ ὑποδηλώνει ἐμμέσως πλὴν σαφῶς καὶ ὁ ἐκ τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς Συνόδου ἱερομόναχος Δοσίθεος (Ἰ. Μ. Τατάρνης)! **Τ**ὰ κριτήρια ποὺ πρυτάνευσαν γιὰ τὴν μὴ συμμετοχὴ ὄλων τῶν ἐπισκόπων δὲν ἐδράζονταν ἐπὶ τῆς ἐκκλησιολογίας ἀλλὰ ἐπὶ ἐθνοφυλετικῶν σκοπιμοτήτων...

Ἄν μπορούμε ὅμως νὰ μὴ μνημονεύσουμε τὸ **σοβαρὸ ἐκκλησιολογικὸ ζήτημα** ποὺ ἐγείρεται, κατὰ τὸν **Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη (Ζηζιούλα)**, ἀπὸ τὴν μὴ συμμετοχὴ ὄλων τῶν ἐπισκόπων. Γράφει ὁ Μητροπολίτης Περγάμου:

*«Ἡ Σύνοδος, λοιπόν, δὲν εἶναι ἓνας θεσμὸς ὑπεράνω τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἓνας θεσμὸς ποὺ ἐκφράζει τὴν ἐνότητα, τὴν σύμπτωση, τὴν συναίνεση καὶ ἀμοιβαιότητα τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν. **Κ**άτι τέτοιο δομικὰ καὶ ὀργανωτικὰ ἐξασφαλίζεται μὲ τὸ **νὰ μετέχουν αὐτοδικαίως στὶς Συνόδους ὄλοι οἱ ἐπίσκοποι...** **Γ**ι' αὐτὸ εἶναι ἐκτροπές, ἀπὸ ἐκκλησιολογικῆς ἀπόψεως, ὅλες οἱ μορφές τῶν Συνόδων οἱ ὁποῖες –ἐκτὸς ἂν ἔχουν ἀναπόφευκτο λόγο ἱστορικῆς ἀνάγκης– ἀποκλείουν ὀρισμένους ἐπισκόπους ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ στὴν Σύνοδο. **Ἦ**πῆρξαν καὶ ὑπάρχουν διάφορες τέτοιες **ἀδικαιολόγητες ἐκκλησιολογικὰ ἀποκλίσεις...** **Ὅ**ταν ὅμως μπορεῖ ἡ Σύνοδος νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὄλους, τὸ νὰ ἐπιλέγεις ὀρισμένους καὶ νὰ τοὺς καθιστᾶς ἐξουσιαστὲς πάνω στοὺς ὑπολοίπους ἐπισκόπους **διαβρώνει ἐπικίνδυνα τὰ θεμέλια τῆς Ἐκκλησιολογίας καὶ δημιουργεῖ ἀνωμαλίες καὶ ἐκτροπές...** **Ἡ** ἰδεώδης κατάσταση εἶναι ἡ **σύναξη ὄλων τῶν ἐπισκόπων**»⁴.*

* * *

2. «Ἁγία καὶ Μεγάλη» ἢ διευρυμένη «Σύνοδος Προκαθημένων»;

Ἡ φράση στὴν ὁμιλία τοῦ π. Πέτρου, ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης ἦταν «Σύνοδος τῶν Προκαθημένων μὲ τὶς συνοδεῖες τους» ἦταν δανεισμένη ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Ναυπάκτου, ὁ ὁποῖος τὴν αἰτιολογεῖ πλήρως σὲ τεκμηριωμένη παρέμβασή του στὴν συνεδρίαση

⁴ ΖΗΖΙΟΥΛΑ Ι., *Θέματα Ἐκκλησιολογίας, Πανεπιστημιακὲς παραδόσεις*, Θεσσαλονίκη 1991, σ. 71-73.

της Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Μάιος 2016)⁵, στὴν ὁποία καὶ παραπέμπουμε τὸν κ. Σωτηρόπουλο.

Ἀσφαλῶς δὲν ὑποτιμοῦμε ἐμεῖς τοὺς ἐπισκόπους, ἀλλὰ ὁ τρόπος λειτουργίας τῆς Συνόδου, ποὺ ἀνάγκασε μετριοπαθῆ ἐπίσκοπο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νὰ ἀρνεῖται τὴν συμμετοχὴ του στὴν ἀντιπροσωπεῖα διότι δὲν θέλει νὰ εἶναι «γλάστρα»!

Ἐπίσης, δὲν δείχνει σεβασμὸ στὸ ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα τὸ γεγονὸς ὅτι στὴν ἐπίσημη ἱστοσελίδα τῆς Συνόδου φέρονται ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι-μέλη ὡς ὑπογράψαντες τὰ κείμενα, ἐνῶ σημαντικὸς ἀριθμὸς τους, ἄνω τῶν 40 ἐπισκόπων, δὲν ἀποδέχθηκε καὶ δὲν ὑπέγραψε τὸ κείμενο γιὰ τὶς «Σχέσεις Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μὲ τὸν λοιπὸν Χριστιανικὸν κόσμον»!

Τέλος, δὲν δείχνει σεβασμὸ στὸ ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα ὅτι ἔγινε ἀνεκτὸ ἀπὸ τὴν Σύνοδο τὸ ἀπαράδεκτο γεγονὸς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου νὰ ὑπογράψει «ἀντ' αὐτῶν» γιὰ τοὺς ἐπισκόπους ποὺ ἀρνήθηκαν νὰ συνυπογράψουν τὸ ἀνωτέρω κείμενο (βλ. πιὸ κάτω § 4δ).

* * *

3. Ἡ ψηφοφορία.

Γιὰ τὸ θέμα τῆς ψηφοφορίας, ἡ ὁμιλία τοῦ π. Χίρις ἐπεσήμανε ὅτι ἡ ψῆφος τῶν Προκαθημένων ἦταν ἀποφασιστικῆς σημασίας καὶ αὐτὴ καὶ μόνον οὐσιαστικὰ ἐκτιμήθηκε, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν βούληση τῶν τοπικῶν τους Ἐκκλησιῶν (βλ. πιὸ κάτω § 4 α, β, γ).

* * *

4. Συνοδικὴ κατάλυση τῆς συνοδικότητος.

Ὁ κ. Σωτηρόπουλος ἐγκαλεῖ τὸν π. Πέτρο γιὰ τὴν ἰσχυρίστηκε, ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης ὀδηγεῖ στὴν «κατάργηση τῆς συνοδικότητος» στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. **Μ**άλιστα, γιὰ νὰ ἐνισχύσει τὴν κριτικὴ του μέμφεται τὴν συνοδικὴ ἀπόφαση (Μάιος 2016) τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς ξένη στὴν συνοδικὴ πρακτικὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Σημειώνει πολὺ ἄστοχα ὁ κ. Σωτηρόπουλος: *«Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔφτασε στὴν Κρήτη μὲ συγκεκριμένα αἰτήματα γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τῶν Προσυνοδικῶν ἐγγράφων. Αὐτὴ ἡ τοποθέτηση, εἰδικὰ πρὶν ἀπὸ μίαν Σύνοδο, εἶναι ἀμφισβητήσιμη, στὴν καλύτερη περίπτωση. Γιατί λοιπόν,*

5. ΙΕΡΟΘΕΟΥ, Μητρ. Ναυπάκτου, «Τὰ οὐσιαστικὰ προβλήματα μὲ τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδο (Παρέμβαση στὴν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας, Μάιος 2016)» στὸ <http://parembasis.gr/index.php/el/menu-teyxos-238/4514-2016-05-26-ousiastika-problimata-megalis-synodos>

ἀρχικῶς, μία ἄκαμπτη, προκαθορισμένη προσέγγιση ἀπομακρύνει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἀπὸ τὴν συνεργασία μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων, ὅταν συγκεντρωθοῦν στὴν Σύνοδο».

• Δυστυχῶς γιὰ τὸν κ. Σωτηρόπουλο οἱ ἰσχυρισμοί του αὐτοὶ δὲν εὐσταθοῦν, οὔτε ἀπὸ ἱστορικῆς οὔτε ἀπὸ θεολογικῆς ἀπόψεως:

α) Σύμφωνα μὲ τὴν οὐσία τοῦ συνοδικοῦ θεσμοῦ καὶ τὴν συνοδικὴ πρακτικὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ ἐπίσκοποι-μέλη μίας Συνόδου, ἀκόμα καὶ Οἰκουμενικῆς, συμμετέχουν στὴν συζήτηση γιὰ θέματα πίστεως ἐκφράζοντας ὄχι τὶς προσωπικὲς τοὺς ἀπόψεις, ἀλλὰ **κομίζοντας τὸ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα τῆς τοπικῆς τοὺς Ἐκκλησίας**, τὸ ὁποῖο, ἐννοεῖται, ὅτι εἶναι καὶ δικό τους φρόνημα.

Οὐσιαστικὰ ἐνεργοῦν ὡς ἐντολοδόχοι τῆς τοπικῆς τοὺς Ἐκκλησίας. Καὶ ἂν αὐτὸ ἰσχύει γιὰ κάθε ἐπίσκοπο-μέλος μίας τοπικῆς Συνόδου, ἰσχύει πολὺ περισσότερο ὅταν μία τοπικὴ Ἐκκλησία συνοδικῶς ἔχει ὀρίσει συγκεκριμένη ἀντιπροσωπεῖα, πὺ θὰ συμμετάσχει σὲ Πανορθόδοξη ἢ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο καὶ τὴν ἔχει δεσμεύσει συνοδικῶς μὲ συγκεκριμένη θεολογικὴ θέση. **Εἶναι ἀδιανόητο ὁ ἐντολοδόχος νὰ ἐνεργεῖ περιφρονώντας τὴν βούληση τοῦ ἐντολῶος τὸν ὁποῖον ἐκπροσωπεῖ.**

Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ συνοδικὴ ἀπόφαση ἐξέλεξε συγκεκριμένα μέλη Της ὡς ἀντιπροσωπεῖα γιὰ τὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης καὶ μὲ **ΟΜΟΦΩΝΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΔΕΣΜΕΥΣΕ ΤΗΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ** νὰ ἐκφράσει καὶ νὰ ὑποστηρίξει συγκεκριμένη θεολογικὴ θέση γιὰ τὸ μείζον θεολογικὸ-ἐκκλησιολογικὸ ζήτημα. **Ἡ ΟΜΟΦΩΝΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ** δὲν ἦταν ἀποτέλεσμα πρόχειρης καὶ ἐπιπόλαιης κρίσης, ἀλλὰ ἦταν καρπὸς πολύμηνων συζητήσεων καὶ ζυμώσεων πὺ διεξήχθησαν ὄχι μόνο στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ σὲ ὀλόκληρη σχεδὸν τὴν Ὀρθοδοξία. **Ἡ ΟΜΟΦΩΝΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ** τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δὲν **προέβλεπε δυνατότητα τροποποιήσεως τῆς ἀποφάσεώς Της** ἀπὸ τὰ μέλη τῆς ἀντιπροσωπεῖας –ἀλήθεια, πῶς μπορεῖ νὰ ἐπιτραπεῖ τροποποίηση δόγματος; **Ἡ** ἀντιπροσωπεῖα ὑποχρεοῦτο νὰ ἐκφράσει καὶ νὰ ὑποστηρίξει τὴν συγκεκριμένη θεολογικὴ-ἐκκλησιολογικὴ θέση καὶ μόνο αὐτῇ.

• Καὶ ἀσφαλῶς ἡ ἀπόφαση αὐτῆ τῆς Ἱεραρχίας πρὶν ἀπὸ τὴν Πανορθόδοξη δὲν εἶναι οὔτε ξένη στὴν συνοδικὴ πρακτικὴ τῆς Ἐκκλησίας μας οὔτε καὶ «ἀμφισβητήσιμη», ὅπως ὑποστηρίζει ὁ κ. Σωτηρόπουλος. Ὑπενθυμίζουμε:

i) Τὴν Σύνοδο τῆς Ρώμης τῶν 125 ἐπισκόπων, τὴν ὁποία Σύνοδο ἐκπροσώπησε στὴν Στ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο ἀντιπροσωπεία τῆς, ἐκτὸς τῶν παπικῶν λεγάτων. Ἡ ἀντιπροσωπεία κόμισε στὴν Στ' Οἰκουμενικὴ τὴν γραπτὴ ἀπόφαση τῆς Συνόδου τῆς Ρώμης⁶.

ii) Τοὺς παπικοὺς λεγάτους-ἀντιπροσώπους τοῦ πάπα Ἀγ. Λέοντος τοῦ Μεγάλου στὴν Ληστρικὴ Σύνοδο τῆς Ἐφέσου (449), οἱ ὁποῖοι ὅταν εἶδαν ὅτι ἡ Σύνοδος ἐκτρέπεται σὲ χριστολογικὴ διδασκαλία ἀντίθετη μὲ αὐτὴ τοῦ πάπα Ἀγίου Λέοντος, τὸν ὁποῖον ἐκπροσωποῦσαν καὶ ἦσαν δεσμευμένοι ἀπέναντί του, εἶπαν τὸ «*κοντραδίκιτουρ, ὃ ἐστὶν ἀντιλέγεται*»⁷ καὶ ἀποχώρησαν ἀπὸ τὴν Σύνοδο.

iii) Τοὺς λεγάτους τοῦ πάπα Ἀγίου Λέοντος στὴν Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο (451), οἱ ὁποῖοι κόμισαν στὴν Σύνοδο τὸν περίφημο «*Τόμο τοῦ Λέοντος*» καὶ ἀπαίτησαν νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ ἡ χριστολογία του. Ἀξίζει νὰ σημειώσουμε, ὅτι ἐνῶ δὲν διαπραγματεύτηκαν οὐδὲ στὸ ἐλάχιστο τὴν χριστολογικὴ διδασκαλία τοῦ Ἀγίου Λέοντος, τὴν ὁποία τελικὰ ἀποδέχθηκε ἡ Σύνοδος, σὲ «τεχνικῆς φύσεως» ζητήματα, πὺρ εἶναι ἡσσοнос σημασίας, ἦσαν διαλλακτικοὶ (π.χ. συζήτησαν καὶ τελικὰ ἀποδέχθηκαν τὴν σύνταξη ὡς Ὁρου πίστεως ἄλλου κειμένου καὶ ὄχι τοῦ ἰδίου τοῦ «Τόμου»).

iv) Τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ πάπα καὶ τῶν ὑπὸ ἀραβικὴ κατοχὴ Ἀνατολικῶν Πατριαρχείων στὶς ἄλλες Οἰκουμενικὲς Συνόδους, οἱ ὁποῖοι κόμιζαν ἐπιστολὲς τῶν Πατριαρχῶν τους, στὶς ὁποῖες ὁμολογοῦσαν τὴν δογματικὴ πίστη τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶναι λοιπὸν σαφὲς ὅτι γιὰ τὴν συνοδικὴ πρακτικὴ τῆς Ἐκκλησίας ἦταν συνήθης καὶ αὐτονόητη ἡ δέσμευση τῆς ἀντιπροσωπείας ἐναντι τοῦ Πατριάρχου (καὶ συνακόλουθα τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας) τὸν ὁποῖο ἐκπροσωπεῖ καὶ τοῦ ὁποῖου τὸ φρόνημα κομίζει στὴν Σύνοδο.

Ἡ ἀντιπροσωπεία μίας τοπικῆς Ἐκκλησίας ΔΕΣΜΕΥΕΤΑΙ ΝΑ ΕΚΦΡΑΣΕΙ ΕΠΑΚΡΙΒΩΣ ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΦΡΟΝΗΜΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι

6. ΣΠ. ΜΗΛΙΑΣ, *Πρακτικὰ τῶν Ἁγίων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων*, ἐκδ. Καλύβης Τ. Προδρόμου Ἱ. Σκήτης Ἀγ. Ἀννης, Ἀγ. Ὁρος, τ. Γ' (1986), σ. 46, Mansi 11, 285, ACO 2,2,1,122¹⁰.

7. ΣΠ. ΜΗΛΙΑΣ, *Πρακτικὰ τῶν Ἁγίων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων*, ἐκδ. Καλύβης Τ. Προδρόμου Ἱ. Σκήτης Ἀγ. Ἀννης, Ἀγ. Ὁρος, τ. Β' (1982), σ. 121, Mansi 6, 908D, ACO 2,1,1,191³⁰.

ἀδιαπραγμάτευτο. Ἐπαφίεται στὴν διακριτικὴ τῆς εὐχέρεια νὰ διαπραγματευθεῖ μόνο ζητήματα ἡσσοнос σημασίας ἢ τεχνικῆς φύσεως θέματα, πάντα ὁμως ἐντὸς τῶν θεολογικῶν πλαισίων τῆς ἐντολῆς ποὺ ἔχει λάβει ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς.

Στὴν συγκεκριμένη περίπτωση, ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἦταν δεσμευμένη μετὰ τὴν ὁμόφωνη συνοδικὴ ἀπόφαση τῆς Ἱεραρχίας νὰ μὴν ἀποδεχθεῖ τὸν χαρακτηρισμὸ τῶν αἰρετικῶν κοινοτήτων ὡς «Ἐκκλησιῶν». Ἐπαναλαμβάνουμε ὅτι ἡ ἀπόφαση αὐτὴ ἦταν καρπὸς πολύμητων θεολογικῶν συζητήσεων.

Ὁ κ. Σωτηρόπουλος διερωτᾶται ἔμφοβος, τί θὰ συνέβαινε ἂν ἡ Ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεῖα τηροῦσε τὴν δέσμευση ποὺ εἶχε λάβει καὶ κάποια ἄλλη Ἐκκλησία ἐπέμενε σὲ ἀντίθετη ἄποψη; Δὲν μπορούμε νὰ κατανοήσουμε τὸ φόβο αὐτό! Πολὺ ἀπλᾶ ἡ Σύνοδος δὲν θὰ λάμβανε ἀπόφαση ἐπ' αὐτοῦ καὶ θὰ παρέπεμπε τὸ θέμα σὲ σοβαρὴ καὶ ἐνδελεχῆ ἐπανεξέταση, ὅπως ἔγινε μετὰ πολλὰ ἄλλα ζωτικῆς σημασίας θέματα κατὰ τὴν προσυνοδικὴ προετοιμασία.

Ἡ ἀναβολὴ λήψεως ἀποφάσεως ἦταν προτιμότερη ἀπὸ αὐτὸ ποὺ ζοῦμε τώρα μετὰ τέτοιου ἐπιπέδου «Πανορθόδοξη», δῆθεν, ἀπόφαση, ἢ ὁποῖα μόνο κολακευτικὴ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας καὶ τὴν θεολογικὴ Τῆς παραγωγή.

β) Περιφρόνηση τοῦ θεμελιώδους 34ου Ἀποστολικοῦ Κανόνος:

Σύμφωνα μετὰ τὸν Ἀποστ-34 οἱ ἐπίσκοποι κάθε τοπικῆς Ἐκκλησίας σὲ θέματα ποὺ ἀφοροῦν «τὴν κοινὴν τῆς Ἐκκλησίας κατάστασιν», ὀφείλουν νὰ συνδιασκέπτονται καὶ νὰ συναποφασίζουσιν μετὰ τὸν Προκαθήμενὸν τοὺς ἐν Συνόδῳ: *«μηδὲν τι πράττειν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης· ἐκεῖνα δὲ μόνον πράττειν ἕκαστος, ὅσα τῇ αὐτοῦ παροικία ἐπιβάλλει, καὶ ταῖς ὑπ' αὐτὴν χώραις».*

Ὁ θεμελιώδης αὐτὸς Κανὼνας προβλέπει καὶ δεσμεύει ὄχι μόνο τοὺς ἐπισκόπους ἀλλὰ καὶ τὸν προκαθήμενον νὰ ἐνεργεῖ πάντοτε στὰ πλαίσια τῆς Συνόδου καὶ νὰ δεσμεύεται ἀπὸ τὴν συνοδικὴ ἀπόφαση: *«Ἀλλὰ μηδὲ ἐκεῖνος (ὁ Προκαθήμενος) ἄνευ τῆς πάντων γνώμης ποιεῖτω τι».*

Ὅταν ἔχουμε **ΟΜΟΦΩΝΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ** τῆς Ἱεραρχίας, μετὰ ποῖο κανονικὸ δικαίωμα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ὑπέγραψε γιὰ λογαριασμὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος **ἀντίθετα «τῆς πάντων γνώμης»;** Δὲν ἔχουμε παραβίαση καὶ περιφρόνηση τοῦ θεμελιώδους Ἀποστ-34;

γ) Παραβίαση τοῦ ἴδιου τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Πανορθόδοξου:

Σύμφωνα μὲ τὸν Κανονισμὸ Λειτουργίας τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου (ἄρθρο 12 § 3), ἡ κάθε Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν διαφωνία ὀρισμένων ἀρχιερέων («ἐνὸς ἢ πλειόνων ἀρχιερέων» κατὰ τὴν § 2) τῆς ἀντιπροσωπείας της, «δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν θετικὴν ψῆφον αὐτῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς ἐσωτερικῆς πλειονοψηφίας, ἐκφράζεται δὲ ὑπὸ τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς». Δηλαδή, ἡ ψῆφος τοῦ Προκαθημένου κάθε Ἐκκλησίας νομιμοποιεῖται «ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς ἐσωτερικῆς πλειονοψηφίας» τῆς ἀντιπροσωπείας καὶ ἔτσι ἐκφράζει τὴν τοπικὴ Ἐκκλησία του.

Τί σημαίνει αὐτὸ γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ποὺ καυχίεται ὅτι δὲν διοικεῖται παπικά, ἀλλὰ ἔχει συνοδικὸ πολίτευμα; **Ὅ**τι οἱ ἀντιπρόσωποι κάθε Ἐκκλησίας, ἂν δὲν ὑπῆρχε ρητὴ δέσμευση τῆς Ἐκκλησίας τὴν ὁποία ἐκπροσωποῦσαν, θὰ συναποφάσιζαν ἂν θὰ ἀποδεχθοῦν τὰ κείμενα καὶ ὁ Προκαθημένος της ὡς ἐκπρόσωπος τῆς κάθε Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας «ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς ἐσωτερικῆς πλειονοψηφίας» θὰ ψήφιζε ὄχι σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία του, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόφαση τῆς ἀντιπροσωπείας του.

Καὶ ὅμως ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης καταστρατήγησε καὶ τὸν ἴδιο τὸν Κανονισμὸ Λειτουργίας της!

Ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας ἀποτελεῖτο ἀπὸ τὸν Πατριάρχη καὶ 24 ἐπισκόπους. **Τὸ** ἐπίμαχο 6ο κείμενο («Σχέσεις Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μὲ τὸν λοιπὸν Χριστιανικὸν κόσμον»), **μόνο 7 Σέρβοι ἐπίσκοποι τὸ ἀποδέχθηκαν καὶ τὸ υπέγραψαν, ἐνῶ 17 ἀρνήθηκαν νὰ τὸ ἐγκρίνουν καὶ νὰ τὸ υπογράψουν** (βλ. σελ. 12-14 τοῦ Παραρτήματος Α' τῆς παρούσης ἐπιστολῆς)! **Τὸ** ἀποτελεσμα; **Ἐ**πειδὴ τὸ υπέγραψε ὁ Πατριάρχης τους θεωρεῖται ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Σερβίας ἀποδέχεται τὸ κείμενο αὐτό!

Ἄν εἶναι αὐτὸ κατάλυση τῆς συνοδικότητος; **Ἄ**ν εἶναι καταστρατήγησι τοῦ Ἀποστ-34; **Ἄ**ν εἶναι παραβίασι καὶ κατάλυσι τοῦ Κανονισμοῦ Λειτουργίας τῆς Συνόδου (ἄρθρο 12 §3); **Ἦ**πῆρχε «ἐσωτερικὴ πλειονοψηφία» τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Σερβίας, ὅταν οἱ 17 στοὺς 24 δὲν συμφώνησαν μὲ τὸ κείμενο καὶ δὲν τὸ υπέγραψαν; **Ἄ**ν ἔγινε ἀντιληπτὴ ἡ παραβίασι αὐτὴ ὑπὸ τοῦ «Προέδρου τῆς ἐν Κρήτῃ συνελθούσης Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου καὶ ὡς φύλακος τοῦ Δόγματος καὶ τῆς κανονικῆς ἐν τῇ κατὰ Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας τάξεως»;! **Εἰ**λικρινὰ θὰ θέλαμε ἀπάντησι...

Ἡ εἰρωνεία εἶναι πῶς, παρότι οἱ Ὁρθόδοξοι ὑπογραμμίζουμε

τὴν ἀνάγκη τὸ Βατικανὸ νὰ βασιζέι τις σχέσεις μεταξὺ Προκαθημένου καὶ τοπικῆς Ἐκκλησίας, στὸν 34ο Ἀποστολικὸ Κανόνα, οἱ ἴδια ἢ Πανορθόδοξη ὡμὰ τὸν παραβίασε.

δ) Προκαθήμενος ἢ πάπας⁸;

Ἄδιανόητα εἶναι καὶ ὅσα συνέβησαν μὲ τὴν ψηφοφορία στὴν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, γιὰ τὰ ὁποῖα ὁ κ. Σωτηρόπουλος σιωπᾷ: ἐκεῖ 4-5 ἀπὸ τοὺς 17 ἐπισκόπους τῆς Κυπριακῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀντιπροσωπείας ἀρνήθηκαν νὰ ὑπογράψουν τὸ ἐπίμαχο κείμενο.

Τί συνέβη λοιπόν; **Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου ὑπέγραψε «ἀντ' αὐτοῦ»** (βλ. σελ. 16-17 τοῦ Παραρτήματος Α' τῆς παρούσης ἐπιστολῆς)!

Μάλιστα σὲ συνέντευξή του σὲ ἑλληνοαμερικανικὴ ἐφημερίδα, χαρακτήρισε τοὺς διαφωνοῦντες ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας του ὡς *«πέμπτη φάλαγγα ... μέσα στὴν Σύνοδο»!* **Εἶναι** ὁ ἴδιος ποὺ καταφέρθηκε μὲ σκαιότητα κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀναγκάζοντας τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἱερώνυμο νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ πολὺ ἔντονα.

• **Εἶναι** πρόδηλο ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα, ὅτι στὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης εἶχαμε ὄχι μόνον περιφρόνηση καὶ κατάλυση τοῦ συνοδικοῦ πνεύματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ προσβολὴ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος ἀπὸ τὸν «πρῶτο».

Δυστυχῶς ὅλα αὐτὰ ἐγίναν ἀνεκτὰ καὶ ἀποδεκτὰ ἀπὸ τὴν Πανορθόδοξη Σύνοδο καὶ ὑπὸ τοῦ *«Προέδρου τῆς ἐν Κρήτῃ συνελθούσης Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου καὶ φύλακος τοῦ Δόγματος καὶ τῆς κανονικῆς ἐν τῇ κατὰ Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας τάξεως»!* **Ἦ** ὀρθότερα: πάνω σὲ αὐτὰ στηρίχθηκε ἡ «πανορθόδοξη», ἀλλιῶς θὰ διαλυόταν...

Ἐγκαλοῦμε τὸν πάπα γιὰ περιφρόνηση τοῦ συνοδικοῦ θεσμοῦ καὶ δὲν βλέπουμε ὅτι στὴν παπικὴ νοοτροπία τῆς –δῆθεν– ὑπεροχῆς τοῦ «πρώτου» στηρίχθηκε ἡ λεγομένη Πανορθόδοξη Σύνοδος, περιφρονώντας καὶ καταλύοντας κάθε ἔννοια Ὁρθοδόξου συνοδικότητος καὶ κανονικῆς τάξεως: **Ὁ «πρῶτος» ἐνεργεῖ παπικῶ τῷ τρόπῳ ἀντίθετα πρὸς τὴν γνώμη τῆς Συνόδου του καὶ αὐτὸ εἶναι ἀποδεκτὸ ἀπὸ τὴν «Σύνοδο»!**

Εἶναι θλιβερὸ καὶ ἔνδειξη παρακμῆς τῆς κανονικῆς τάξεως νὰ ἔχουμε σὲ τόσο ὑψηλὸ θεσμικὸ ἐπίπεδο «συνοδική» κατάλυση τῆς

8. π. ΑΝ. ΓΚΟΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, «Προκαθήμενοι ἢ πάπες;» (10.6.16), στ <https://www.impantokratoros.gr/CF5A8EE9.el.aspx>.

συνοδικότητας τῶν Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἐπιβολὴ τοῦ «πρώτου» κάθε Ἐκκλησίας μὲ παπικὲς ἐξουσίες.

* * *

5. Ἡ ἀπουσία τῶν τεσσάρων Πατριαρχείων.

Ἄς σταθοῦμε λίγο στὴν ἀπουσία τῶν τεσσάρων Πατριαρχείων ἀπὸ τὴν Κρήτη: Ἀρνήθηκαν νὰ συμμετάσχουν στὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης καί, τὸ σημαντικότερο, ἀρνήθηκαν νὰ ἀποδεχθοῦν τὶς ἀποφάσεις τῆς καὶ νὰ τὴν ἀποδεχθοῦν ὡς Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδο τῆς Ὁρθοδοξίας: τὸ παλαίφατο Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας, τὸ Πατριαρχεῖο Ρωσίας, τὸ Πατριαρχεῖο Βουλγαρίας καὶ τὸ Πατριαρχεῖο Γεωργίας.

α) Ὁ κ. Σωτηρόπουλος κρίνει ὡς «ἐντελῶς ἀνεπαρκεῖς» τοὺς λόγους ποὺ ἐπικαλοῦνται τὰ τέσσερα Πατριαρχεῖα γιὰ τὴν μὴ συμμετοχὴ τους στὴν Κρήτη. Μάλιστα, στοιχισμένος στὴν γραμμὴ τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς Κρήτης, προτάσσει ἢ ὀρθότερα περιορίζει μόνο σὲ γεωπολιτικὲς σκοπιμότητες καὶ στὸν ἐθνοφυλετισμὸ τὰ κίνητρα μὴ συμμετοχῆς τῶν τεσσάρων Πατριαρχείων. Εἶναι τραγικὸ ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες νὰ βλέπουν τὰ πάντα μέσα ἀπὸ γεωπολιτικοὺς συσχετισμοὺς καὶ νὰ μὴν μποροῦν νὰ κατανοήσουν ὅτι εἶναι δυνατὸν μία Ἐκκλησία νὰ διαφοροποιεῖται γιὰ πνευματικούς-θεολογικούς-ἐκκλησιολογικούς λόγους!

Βέβαια γιὰ νὰ μὴν τοὺς ἀδικοῦμε: αὐτὸ ζοῦν οἱ ἄνθρωποι μὲ βάση τὶς πολιτικὲς, διπλωματικὲς, γεωπολιτικὲς καὶ δημοσιοσχετικὲς σκοπιμότητες πολιτεύονται, μὲ βάση αὐτὲς τὶς «ἀρχές» κινοῦνται καὶ ἔτσι νομίζουν πῶς καὶ οἱ ἄλλοι, μὲ αὐτὲς τὶς προϋποθέσεις ἐνεργοῦν....

• Πῶς νὰ ὑποψιαστοῦν ὅτι κάποιος μπορεῖ νὰ ἐνεργοῦν μὲ βάση τὴν πίστη τους καὶ ὄχι μὲ πολιτικὲς σκοπιμότητες;! Πραγματικά, ἐξ ἰδίων κρίνουν τὰ ἀλλότρια...

Προφανῶς ὑπάρχουν καὶ πολιτικὲς παράμετροι, ὅπως ἀνέκαθεν σὲ ὀλόκληρῃ τὴν ἐκκλησιαστικὴ μας ἱστορία. Εἶναι ὅμως παράλληλα ἀδιαμφισβήτητο ὅτι τουλάχιστον οἱ Ἐκκλησίες Βουλγαρίας καὶ Γεωργίας εἶναι παραδοσιακὲς καὶ μπορεῖ μὲν νὰ μὴν ἔχουν ἠχηρὲς θεολογικὲς προσωπικότητες, ἀλλ' ἐντούτοις παραμένουν σὲ ὅλα τὰ θέματα αὐστηρὲς στὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση (γάμος, σχέσεις μὲ ἑτεροδόξους κλπ).

Ἄν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγει ὅτι ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Γεωργίας μὲ τὴν παρουσία καὶ τὶς θέσεις τῆς «τίναξε στὸν

ἀέρα» τὴν **ΙΓ' Συνάντηση** τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Ὁρθοδόξων στὸ Ἄμὰν τῆς Ἰορδανίας (15-23.9.2014). **Τί μεθοδεύσεις δὲν μετῆλθαν οἱ ἀρμόδιοι γιὰ νὰ αἰφνιδιάσουν τὶς Ὁρθόδοξες ἀντιπροσωπεῖες καὶ νὰ ἀποδεχθοῦν τὸ κείμενο ποὺ εἶχαν ἐτοιμάσει!** Ὅμως ἡ μικρὴ Ἐκκλησία τῆς Γεωργίας τὴν τελευταία στιγμή ἀνέτρεψε τοὺς σχεδιασμοὺς τους!

Ἐπίσης, δὲν εἶναι καθόλου μικρὴ λεπτομέρεια ὅτι οἱ Ἐκκλησίες τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Γεωργίας δεκαετίες τώρα ἀπέχουν ἀπὸ τὸ ΠΣΕ. Δὲν μπορούμε νὰ μὴν σταθοῦμε μὲ πολὺ μεγάλο σεβασμό, ἀπέναντι στὴν ἐπιλογή τους αὐτή, διότι ὅλοι γνωρίζουμε πολὺ καλὰ τί ἐστὶ ΠΣΕ: χρηματοδοτήσεις ἔργων, ὑποτροφίες σὲ στελέχη Ἐκκλησιῶν καὶ Πανεπιστημίων, «ὑποτροφίες», ταξίδια, δῶρα κλπ. Καὶ νὰ σκεφτοῦμε ὅτι εἶναι οἱ φτωχότερες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες! Καὶ ὅμως ἔχουν τὰ «κότσια» νὰ ἀρνοῦνται τὴν χρηματοδότηση καὶ τὰ ἄλλα «καλὰ» τοῦ ΠΣΕ!

Μποροῦμε λοιπὸν ἔτσι ἐλαφρᾶ τῇ καρδίᾳ νὰ τοὺς προσβάλουμε λέγοντας ὅτι τὸ βασικὸ κριτήριό τῆς συμπεριφορᾶς τους εἶναι οἱ πολιτικὲς σκοπιμότητες; **Εἶναι** δυνατὸν ἓνας ποὺ θέτει σὲ προτεραιότητα τὴν πολιτικὴ νὰ περιφρονεῖ τὶς γενναῖες χρηματοδοτήσεις καὶ τὶς ἄλλες «προσφορὲς» τοῦ ΠΣΕ καὶ τῶν συναφῶν οἰκουμενικῶν ὀργανισμῶν;

• **Κατακλείοντας τὴν παράγραφο αὐτή, ἄς θυμηθοῦμε ἀπόσπασμα δηλώσεως τοῦ Μητροπολίτου Μπάτσκας (Σερβία) Εἰρηναίου (Μπούλοβιτς), ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται στὸ κείμενο «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μὲ τὸν λοιπὸν Χριστιανικὸν κόσμον»:**

«Ἐπρεπεν ὁμως, μᾶλλον δὲ καὶ ὄφειλε [ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης], νὰ καταθέσῃ διὰ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος κειμένου τὴν μαρτυρίαν τῆς ἐκκλησιολογικῆς τῆς ταυτότητος καὶ αὐτοσυνειδησίας κατὰ τρόπον εὐκρινέστερον, συνεπέστερον καὶ ἀκριβέστερον. Τοῦτο, δυστυχῶς, δὲν κατέστη δυνατόν, ἀφοῦ κατὰ τὰς πλείστας ὄσας προπαρασκευαστικὰς ἐν Γενεῇ συνεδρίας, παρὰ τὴν δυσαρέσκειαν πολλῶν ὡς πρὸς τὸ κείμενον καὶ παρὰ τὴν ὀξυτάτην κριτικὴν του, τὸ κείμενον –διὰ λόγους, οἱ ὁποῖοι σιγῇ τιμάσθωσαν!– δὲν ἀνεθεωρήθη εἰς βάθος καὶ κατὰ πλάτος, καθὼς ἦτο ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ σύστασις τῶν Προκαθήμενων τῶν αὐτοκέφαλων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ παρεπέμφθη, σχεδὸν ἀνέπαφον κατ' οὐσίαν, εἰς τὴν Σύνοδον, ὅπου, λόγῳ ἑλλείψεως χρόνου καὶ ὁμοφωνίας, ὑπέστη διακοσμητικὰς μᾶλλον ἀλλαγὰς, ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὴν τροπολογίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ πλεόν ἐπίμαχον καὶ

παρεξηγήσιμον σημείον του. **Ἄς μὴν ἀπατώμεθα ἢ κρυπτόμεθα: τὸ προβληματικὸν τοῦτο κείμενον εἶναι ἡ πρώτη καὶ κυρία αἰτία τῆς ἀρνήσεως τῶν τεσσάρων ὀρθοδόξων Πατριαρχείων νὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν Σύνοδον, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Σερβίας ἐδυσκολεύετο μὲν καὶ ἀμφιεταλαντεύετο μέχρι τελευταίας στιγμῆς ὅσον ἀφορᾶ εἰς τὴν συμμετοχὴν της»!**

Ἀκουέτωσαν ταῦτα ἀπὸ ἐπίσκοπο ποῦ συμμετεῖχε στὴν Σύνοδο...

β) Σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 8 (§ 1-2) καὶ 11 τοῦ Κανονισμοῦ Λειτουργίας τῆς Συνόδου, οἱ ἐργασίες διεξάγονται ἐπὶ κειμένων ποῦ ἔχουν γίνει ὁμοφώνως ἀποδεκτὰ ἀπὸ τὶς Πανορθόδοξες Προσυνοδικὲς Ἐπιτροπές⁹:

Ὅμως τὸ κείμενο «Τὸ μυστήριον τοῦ γάμου καὶ τὰ κωλύματά του» δὲν εἶχε ἐγκριθεῖ καὶ ὑπογραφεῖ ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας οὔτε ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Γεωργίας στὴν προσυνοδικὴ περίοδο!

Καὶ ὅμως κατὰ παράβαση τοῦ Κανονισμοῦ τὸ κείμενο αὐτὸ εἰσήχθη, συζητήθηκε καὶ ἐγκρίθηκε στὴν Κρήτη!

γ) Ἐπίσης, ὁ κ. Σωτηρόπουλος δὲν ὑπηρετεῖ τὴν ἀλήθεια, ὅταν λέει ὅτι ἡ Ἀντιόχεια συμφώνησε γιὰ τὴν Σύνοδο καὶ ὕστερα ὑπαναχώρησε, διότι:

i. Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας ἀπὸ πολὺ νωρὶς εἶχε κατ' ἐπανάληψιν δηλώσει –καλῶς ἢ κακῶς δὲν εἶναι τῆς παρουσίας– ὅτι ἂν δὲν λυθεῖ τὸ ζήτημα τοῦ Κατὰρ δὲν πρόκειται νὰ συμμετάσχει στὴν Σύνοδο.

Πῶς λοιπὸν ὁ κ. Σωτηρόπουλος ἰσχυρίζεται ψευδῶς ὅτι ἡ Ἀντιόχεια συμφώνησε καὶ τὴν τελευταία στιγμὴ δὲν συμμετεῖχε;

ii. Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας δὲν συμφώνησε καὶ δὲν προσυπέγραψε οὔτε καὶ τὸν Κανονισμὸ Λειτουργίας τῆς Συνόδου!

Ἀλήθεια, κ. Σωτηρόπουλε, τί «Πανορθόδοξη» ἦταν ὅταν οὔτε ὁ Κανονισμὸς τῆς δὲν εἶχε ἐγκριθεῖ πανορθόδοξως;

9. Ἄρθρο 8 §1: «Συμφώνως πρὸς τὸ ἐκπονηθὲν πρόγραμμα ἐργασιῶν ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως, τὰ κείμενα τῶν ὁποίων ἔτυχον τῆς ὁμοφώνου ἐγκρίσεως Προσυνοδικῶν Πανορθόδοξων Συνάξεων τῶν Προκαθημένων τῶν Ὀρθοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν». §2 «Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἰσαχθοῦν εἰς τὴν Σύνοδον πρὸς συζήτησιν τὰ μὴ ὁμοφώνως ἐγκριθέντα ὑπὸ τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθόδοξων Διασκέψεων ἢ τῶν Συνάξεων τῶν Προκαθημένων ἢ νέα θέματα».

Ἄρθρο 11: «Αἱ κατὰ τὰς συζητήσεις ἐκάστου θέματος διατυπούμεναι προτάσεις τροπολογιῶν, διορθώσεων ἢ προσθηκῶν εἰς τὰ ὁμοφώνως ἐγκριθέντα κείμενα ὑπὸ Προσυνοδικῶν Πανορθόδοξων Διασκέψεων καὶ τῶν Συνάξεων τῶν Προκαθημένων ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως».

iii. Τὸ σπουδαιότερο: Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας δὲν προσυπέγραψε οὔτε τὶς ἀποφάσεις τῆς πλέον καθοριστικῆς γιὰ τὴν Σύνοδο Συνάξεως τῶν Προκαθημένων (Σαμπεζῦ 27.1.2016)!

Στὴν Σύναξη αὐτὴ ἀποφασίστηκε: ποῦ καὶ πότε θὰ συγκληθεῖ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος (Κρήτη, 16-27.6.2016), ὁ Κανονισμὸς Λειτουργίας της, ἡ Ἡμερησία Διάταξί της, ἡ συγκρότηση Διορθοδόξου Γραμματείας, ἡ χρηματοδότηση, ἡ πρόσκληση ἑτεροδόξων ὡς Παρατηρητῶν, δηλαδὴ ὅλα τὰ σημαντικὰ ζητήματα τῆς Συνόδου.

Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας δὲν συμφώνησε καὶ δὲν προσυπέγραψε τὴν ἀπόφαση αὐτή, σημειώνοντας στὴν θέση τῆς ὑπογραφῆς: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας ἔχει ἀντίθετη γνώμη καὶ γι' αὐτὸ δὲν συνυπογράφει» (βλ. στὸ Παράρτημα Β' τῆς παρούσης ἐπιστολῆς)!¹⁰

Συνεπῶς, ἡ Σύνοδος δὲν συνεκλήθη μὲ τὴν σύμφωνη γνώμη ὄλων τῶν Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, κατὰ παράβαση τοῦ ἴδιου τοῦ Κανονισμοῦ καὶ τῆς πανορθοδόξου μέχρι τότε πρακτικῆς!

Παρακαλοῦμε τὸν κ. Σωτηρόπουλο νὰ διαβάσει τὴν Συνοδικὴ ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας τῆς 1.7.2016¹¹ καὶ θὰ ἀντιληφθεῖ ὅτι ἔχει πέσει θύμα παραπληροφορήσεως καὶ συνεπῶς ἀδικεῖ καὶ τὸν ἑαυτό του καὶ τὴν ἀλήθεια.

* * *

6. Ἐκκλησία καὶ ἐκκλησίες.

Ὁ κ. Σωτηρόπουλος προσπαθεῖ νὰ ἀναιρέσει τὸν ἰσχυρισμὸ, ὅτι μόλις τὸν 20ο αἰ. στὰ πλαίσια τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ὁ δυτικὸς Χριστιανισμὸς χαρακτηρίστηκε Ἐκκλησία μὲ τὴν θεολογικὴ ἔννοια τοῦ ὅρου καὶ παραπέμπει σὲ «Ὁρθόδοξες δηλώσεις ἀπὸ τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τὸ 787, τὴν Ἐγκύκλιο Ἐπιστολὴ τοῦ Ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ (1440), τὶς ἀπαντήσεις τοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου II πρὸς τοὺς Λουθηρανούς (τοῦ 16ου αἰῶνα), καὶ τὴν ἀπάντηση τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχῶν πρὸς τὸν Πάπα Πίο IX (1848), μεταξὺ ἄλλων».

Δυστυχῶς γιὰ τὸν κ. Σωτηρόπουλο τὰ κείμενα, στὰ ὁποῖα παραπέμπει, κάθε ἄλλο παρὰ ὑποστηρίζουν τὶς ἀπόψεις του. Τὰ κείμενα αὐτὰ δὲν ἔχουν καμία σχέση μὲ τὴν θεολογικὴ παραγωγὴ τῆς Κρήτης!

10. <http://www.romfea.gr/patriarxeia-ts/patriarxeio-antioxeias/8929-ntokoumento-antioxeia-pote-de-sumfonise-na-ginei-iagia-sunodos>

11. βλ. <http://www.romfea.gr/patriarxeia-ts/patriarxeio-antioxeias/9161-patriarxeio-antioxeias-arnoumaste-tinomasia-agia-kai-megali-sunodos>

Για την ἀναίρεση τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ κ. Σωτηρόπουλου παραπέμπουμε σὲ κείμενο τοῦ Μητροπολίτου Ναυπάκτου Ἱεροθέου¹². Ἐμεῖς πολὺ συνοπτικὰ ἐπισημαίνουμε:

● **Ἐγκύκλιος Ἀγ. Μάρκου Εὐγενικοῦ (1440):** Ὁ Ἅγ. Μάρκος δὲν χαρακτηρίζει τὴν Ρώμη ὡς Ἐκκλησία. Πάντοτε ἀναφέρεται σὲ «Λατίνους», τοὺς ὁποίους χαρακτηρίζει αἰρετικούς καὶ μιᾶ μὲ πολὺ σκληρὰ λόγια γιὰ τὶς λατινικὲς πλάνες!

Διερωτᾶται ὁ Ἅγιος μεταξὺ πολλῶν ἄλλων: *«Πόθεν οὖν ἡμῖν ἀνεφάνησαν ἐξαίφνης ὄντες ὀρθόδοξοι, οἱ διὰ τοσοῦτων χρόνων καὶ ὑπὸ τοσοῦτων Πατέρων καὶ διδασκάλων κριθέντες αἰρετικοί; Τίς αὐτοὺς οὕτω ραδίως ὀρθοδόξους πεποίηκεν; Ὁ χρυσός, εἰ βούλοιο τάληθῆ λέγειν, καὶ κέρδη τὰ σά. Μᾶλλον δ' ἐκείνους μὲν οὐ πεποίηκεν ὀρθοδόξους, σὲ δέ, ποιήσας ἐκείνοις ὅμοιον, εἰς τὴν τῶν αἰρετικῶν ἀπεώσατο μοίραν»¹³!*

Ποιά σχέση ἔχει τὸ κείμενο τοῦ Ἁγίου μὲ τὴν Κρήτη;

● **Ἀπαντήσεις Πατριάρχου Ἱερεμία II πρὸς τοὺς Λουθηρανούς:** Εἶναι πράγματι ἀξιομίμητος ὁ τρόπος ποὺ ὁ Πατριάρχης Ἱερεμίας γράφει πρὸς τοὺς Λουθηρανούς: Μὲ εὐγένεια, λεπτότητα καὶ ἀγάπη, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀπόλυτη σαφήνεια ἐκθέτει τὴν Ὀρθόδοξη πίστη, ἀναιρώντας μία πρὸς μία τὶς πλάνες τους σὲ τρεῖς πολυσελίδες ἀπαντήσεις καὶ τοὺς καλεῖ νὰ ἀπαρνηθοῦν τὶς πλάνες καὶ νὰ προσέλθουν στὴν Ὀρθοδοξία!

Μακάρι καὶ ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης νὰ ἐξέθετε μὲ τόση σαφήνεια καὶ πληρότητα τὴν πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους Χριστιανοὺς Ὀρθόδοξη διδασκαλία καὶ νὰ τοὺς καλοῦσε νὰ ἐνταχθοῦν στὴν Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ!

Γράφει ὁ πατριάρχης Ἱερεμίας στὴν δευτέρη ἐπιστολή:

«Ἦδη οὖν ἐκ τῶν θείων Γραφῶν τὴν Ὀρθοδοξίαν ἐπιγνόντες, προσέλθετε αὐτῇ ὀλοψύχως, πᾶσαν καινοτομίαν ἄτοπον, ἣν ὁ χορὸς τῶν οἰκουμενικῶν διδασκάλων καὶ ἡ Ἐκκλησία οὐ παρεδέξατο, μακρὰν πόρρω ἀφ' ὑμῶν ἀπορρίψατε, ὧ ἄνδρες σοφοὶ καὶ εἰδήμονες ... Εἰ τί οὖν ἄχρι τοῦ παρόντος ἡμάρτηται, ὡς νουνεχεῖς τὸ ἀπὸ τοῦδε διορ-

12. ΙΕΡΟΘΕΟΥ, Μητρ. Ναυπάκτου, «Παρέμβαση καὶ κείμενο στὴν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Νοέμβριος 2016)», σ. 15 κ. ἐξ. στὸ http://parembasis.gr/images/anakoinoseis/2016/ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ_ΙΕΡΑΡΧΙΑ-ΝΟΕ-2016.pdf. Καὶ στὰ ἀγγλικά: <http://parembasis.gr/index.php/holy-great-council-menu/4705-ni-intervention-hierarchy-cog-nov-2016>.

13. Ι. ΚΑΡΜΙΡΗ, *Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, ἐν Ἀθήναις 1952, τ. Ι, σ. 359.

θοῦντες, ἄξιοι ἐπαίνου Θεῶ τε καὶ ἀνθρώποις καὶ ἡμῖν ἔσεσθε. **Τὸ** γὰρ ἁμαρτάνειν ἀνθρώπινον, τὸ δὲ διορθοῦσθαι ἀγγελικὸν καὶ σωτήριον. **Οὗ** φροντίσσετε, ἵνα καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἔλεος εἴη ὑμῖν»¹⁴!

Ὅταν ὁμως οἱ Λουθηρανοὶ στὴν ἀπάντησή τους ἐπέμειναν στὶς ἀπόψεις τους, ὁ πατριάρχης καταλήγει τὴν τρίτη πολυσέλιδη ἐπιστολή του:

«Ἀξιοῦμεν δὲ ὑμᾶς τοῦ λοιποῦ μὴ κόπους παρέχειν ἡμῖν, μηδὲ περὶ τῶν αὐτῶν γράφειν καὶ ἐπιστέλλειν, εἰ γε τοὺς τῆς Ἐκκλησίας Φωστήρας καὶ θεολόγους ἄλλοτε ἄλλως μεταχειρίζεσθε, καὶ τοῖς λόγοις τιμῶντες αὐτοὺς καὶ ἐπαίροντες, τοῖς ἔργοις ἀθετεῖτε ... **Ὡ**στε, τὸ καθ' ὑμᾶς, ἀπαλλάξατε τῶν φροντίδων ἡμᾶς. **Τ**ὴν ὑμετέραν οὖν πορευόμενοι, μηκέτι περὶ τῶν δογμάτων, φιλίας δὲ μόνης ἔνεκα, εἰ βουλητόν, γράφετε»¹⁵!

Ἀλήθεια, ποιά σχέση ἔχουν τὰ κείμενα τοῦ πατριάρχου Ἱερεμία μὲ τὶς ἀποφάσεις τῆς Κρήτης;

• **Ἀπάντηση Ὁρθοδόξων Πατριαρχῶν πρὸς τὸν Πάπα Πίο IX (1848):** Στὴν ἐπιστολή τους οἱ Πατριάρχες ἀναφέρονται στὴν Ρώμη κυρίως μὲ τὸν ὄρο «Παπισμὸς» καὶ «παπισταὶ» καὶ χαρακτηρίζονται ὡς αἵρεση.

Σημειώνουν ἐπὶ λέξει: **«**Τούτων τῶν πλατυνθειῶν ... ἐπὶ μέγα μέρος τῆς οἰκουμένης αἰρέσεων ἦν ποτὲ ὁ Ἀρειανισμὸς, ἔστι δὲ σήμερον καὶ ὁ Παπισμὸς» (§ 4).

Βέβαια χαρακτηρίζουν τὸν παπισμὸ καὶ ὡς «Ἐκκλησία», ἀλλὰ εἶναι προφανὲς ἀπὸ τὴν συνάφεια τοῦ κειμένου ὅτι ὁ ὄρος δὲν ἐκλαμβάνεται ἐν τῇ ἐκκλησιολογικῇ ἐννοίᾳ.

Γράφουν, λοιπόν, οἱ Πατριάρχες ἀναφερόμενοι στὴν πρόσκληση τοῦ πάπα: **«**Ἐως ἂν γένηται ἡ ἐπιθυμητὴ τῶν ἀποστατησαῶν Ἐκκλησιῶν ἐπιστροφή εἰς τὸ σῶμα τῆς μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἧς ὁ μὲν “Χριστὸς κεφαλὴ”, ἡμεῖς δὲ ἕκαστος “μέλη ἐκ μέρους”, πάσα συμβουλή γινομένη ὑπ’ αὐτῶν καὶ πάσα παραίνεσις ἀντεπάγγελτος, τείνουσα εἰς κατάλυσιν τῆς πατροπαράδοτου ἡμετέρας ἀνωμότητος πίστεως, οὐ μόνον ὕποπτος καὶ φευκτέα ἀλλὰ καὶ δυσεβῆς καὶ ψυχώλεθρος δικαίως κατακρίνεται συνοδικῶς» (§ 17).

14. I. ΚΑΡΜΙΡΗ, *Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, ἐν Ἀθήναις 1953, τ. II, σ. 475.

15. I. ΚΑΡΜΙΡΗ, *Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, ἐν Ἀθήναις 1953, τ. II, σ. 489.

Μακάρι καὶ ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης νὰ ἀναφερόταν μὲ αὐτὸ τὸ φρόνημα στὸν Παπισμὸ καὶ τὴν Διαμαρτύρηση καὶ ἄς χρησιμοποιοῦσε τὸν ὄρο «Ἐκκλησία» νομίζω, τότε, κανένας δὲν θὰ εἶχε ἀντίρρηση...

Ἀλήθεια, κ. Σωτηρόπουλε, ποιά σχέση ἔχουν τὰ κείμενα ποὺ ἐπικαλεῖσθε μὲ τὴν Κρήτη! **Τὰ** κείμενα αὐτὰ ἀναφέρονται σὲ αἵρέσεις καὶ αἵρετικούς, τοὺς ὁποίους προσκαλοῦν νὰ ἐνταχθοῦν στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ! **Σὲ ποῖό σημεῖο ἡ Κρήτη μίλησε γιὰ αἵρέσεις καὶ αἵρετικούς; Πότε ἡ Κρήτη προσκάλεσε τοὺς ἑτεροδόξους νὰ ἐνταχθοῦν στοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδοξίας;**

* * *

7. Διαστρέβλωση τῶν λόγων τοῦ Ἁγίου Πορφυρίου.

Δυστυχῶς, ὁ κ. Σωτηρόπουλος ὀλοκληρώνει τὸ μπερδεμένο καὶ ἀδιάκριτο ἄρθρο του μὲ μία ἀκόμη παρεξήγηση καὶ διαστρέβλωση: ἐπικαλεῖται ἀπόσπασμα λόγων τοῦ Ἁγ. Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου, θεωρώντας ὅτι τὰ λόγια τοῦ Ἁγίου εἶναι ἐφαρμόσιμα στὴν κριτικὴ τῆς Συνόδου καὶ τῶν κειμένων της ἐκ μέρους μας.

Τὰ λόγια τοῦ Ἁγίου ἔχουν ὡς ἐξῆς: *«Ὅσοι κατηγοροῦν τὴν Ἐκκλησία γιὰ τὰ λάθη τῶν ἐκπροσώπων της, μὲ σκοπὸ δῆθεν νὰ βοηθήσουν γιὰ τὴν διόρθωση, κάνουν μεγάλο λάθος. Αὐτοὶ δὲν ἀγαποῦν τὴν Ἐκκλησία. Οὕτε, βέβαια, τὸν Χριστό».*

Ὁ ὑπαινιγμὸς τοῦ κ. Σωτηρόπουλου εἶναι σαφής: ὄσοι ἀπορρίπτουν τὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης καὶ τὶς ἀποφάσεις της ὡς μὴ ἐκφράζουσες τὴν Ὁρθόδοξο Πίστη δὲν ἀγαποῦν τὸν Χριστὸ οὔτε τὴν Ἐκκλησία!

Αὐτὴ εἶναι μία ἀπαράδεκτη δήλωση μιᾶς καὶ δὲν ἐμπλέκει μόνο ἐμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὶς τέσσερις τοπικὲς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ποὺ ἐκπροσωποῦν περισσότερο ἀπὸ τὸ μισὸ τοῦ Ὁρθοδόξου κόσμου, οἱ ὁποῖες ἀρνήθηκαν νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν Σύνοδο ὡς πανορθόδοξη.

Ὅμως πέραν τούτου, καὶ αὐτὸ εἶναι πιὸ σημαντικό, ὄσοι χρησιμοποιοῦν κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο τὰ λόγια τοῦ Ἁγίου ἀποδεικνύουν πόσο ἀδιάκριτοι εἶναι καὶ ὅτι τὰ λόγια καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἁγίου τοὺς εἶναι ἐντελῶς ἀκατανόητα.

α) **Ὁ** Ἅγιος Πορφύριος μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ἔχει στὸ νοῦ του κριτικὴ, ἡ ὁποία ἔχει ὡς στόχο τὴν Ἐκκλησία *«γιὰ τὰ λάθη τῶν ἐκπροσώπων Της»*, καὶ ὄχι κριτικὴ, ἡ ὁποία κατευθύνεται πρὸς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι, ἂν καὶ ἐντεταλμένοι νὰ ἐκπροσωποῦν τὴν Ἐκκλησία, αὐτοὶ ἔχουν ἐγκαταλείψει τὴν Πίστη τῆς Ἐκκλησίας

ἢ ὑπονομεύουν τὴν συνοδική Της φύση. **Ἡ** εἰρωνία εἶναι ὅτι ὁ Ἅγιος στὴν πραγματικότητα ἐπικρίνει αὐτὸ ἀκριβῶς, τὸ ὁποῖο κάνει ὁ κ. Σωτηρόπουλος, τὴν **ταύτιση τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὴν συμπεριφορὰ τοῦ κλήρου Της.**

β) Ὁ Ἅγιος, ἀσφαλῶς, δὲν ἀναφέρεται σὲ θέματα Πίστεως, ἀλλὰ σὲ ἠθικὲς ἢ κοινωνικὲς πτώσεις τοῦ κλήρου, λέγοντας νωρίτερα: **«Καὶ μετὰ τὰ μάτια μας νὰ δοῦμε κάτι ἀρνητικὸ νὰ γίνεταί ἀπὸ κάποιον ἱερωμένο, νὰ μὴν τὸ πιστεύομε, οὔτε νὰ τὸ σκεπτόμαστε, οὔτε νὰ τὸ μεταφέρομε».**

Αὐτὸ φυσικὰ εἶναι ἀπολύτως σύμφωνο μετὰ τὴν Ἁγία Γραφή καὶ μετὰ τὸ Γεροντικὸ, ὅπου ἐντελλόμαστε νὰ καλύπτουμε τὶς ἁμαρτίες τῶν ἄλλων καὶ νὰ μὴν τοὺς κρίνουμε.

Αὐτὸ ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται σὲ περιπτώσεις σφαλμάτων στὴν Πίστη, εἰδικὰ ὅταν διακηρύττονται δημοσίως, καθὼς ὁ Κύριός μας, ὀλόκληρη ἡ Πατερικὴ γραμματεία καὶ οἱ σχετικοὶ ἱεροὶ Κανόνες μᾶς παραγγέλλουν νὰ «κρίνουμε δικαίως», «νὰ διακρίνουμε τοὺς καιροὺς» καὶ νὰ «ὁμολογήσουμε τὴν πίστη».

γ) Πιὸ τραγικὸ: ὁ κ. Σωτηρόπουλος σφάλλει, ὅταν ὑπονοεῖ ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης ταυτίζεται μετὰ «τὴν Ἐκκλησία». **Ὅταν** ἐπικρίνουμε τὴν διεξαγωγή καὶ τὶς ἀποφάσεις τῆς «Πανορθοδόξου» μᾶς ἐπιπλήττει γιὰ **«ἐπίκριση τῆς Ἐκκλησίας»!**

Σὲ αὐτὴν τὴν περίπτωση θὰ χρειαζόταν νὰ ἐπικρίνει δεκάδες ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους Ἁγίους μας, οἱ ὁποῖοι ἀντιστάθηκαν ἐναντίον τῶν ψευδοσυνόδων ἐπισκόπων ποὺ ἔχουν συγκληθεῖ στὸ παρελθόν (μερικὲς ἐκ τῶν ὁποίων ἦταν πολὺ μεγαλύτερες ἀπὸ τὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης), ὅπως τὶς ψευδοσυνόδους τῆς Ἐφέσου (449), Ἱερείας (754), Λυῶνος (1274) ἢ Φλωρεντίας (1439).

Ὅα στεκόταν ὄχι μόνον ἐναντίον συγκεκριμένων Ἁγίων, ὅπως τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως Ἁγίου Φλαβιανοῦ τοῦ Ὁμολογητοῦ καὶ Ἁγίου Ταρασίου, Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ καὶ Ἁγίου Μάρκου Εὐγενικοῦ, γιὰ παράδειγμα, ἀλλὰ καὶ ἐναντίον τῆς Δ' καὶ τῆς Ζ' Οἰκουμενικῶν Συνόδων, οἱ ὁποῖες ἀνέτρεψαν τὶς ἀποφάσεις τῶν ψευδοσυνόδων Ἐφέσου καὶ Ἱερείας.

δ) Εἶναι ἀναγκαῖο νὰ ἐπιστημάνουμε στὸν κ. Σωτηρόπουλο καὶ σὲ ὅσους ὁμοφρόνους μετὰ αὐτὸν τοὺς ἀρέσει κατὰ καιροὺς νὰ ἀναφέρονται ἐσφαλμένως στὸν Ἅγιο Πορφύριο γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὶς οἰκουμενιστικὲς τοὺς συμπάθειες: **ὁ Ἅγιος δὲν ἦταν οἰκουμενιστὴς καὶ δὲν σᾶς ὑποστηρίζει στὴν περιφρόνηση τῆς Πίστεως τῶν Πατέρων μας καὶ τῶν Ἁγίων Κανόνων!**

Όπως ή άνωτέρω άναφορά του κ. Σωτηρόπουλου, έτσι και πολλές άλλες έχουν παρουσιασθεί ότι τάχα ύποστηρίζουν την οικουμενιστική όδó και μεθοδολογία, πάντα όμως παρεξηγώντας και διαστρέφοντας την έννοια των λέξεων του Άγίου.

Άέν έγραψαν όλοι οί άγιοι θεολογικούς λόγους ούτε μίλησαν με παρησία κατά της αίρεσης και του πνεύματος του άντιχρίστου που βρίσκεται πίσω της, αλλά όλων των Άγίων ή ζωή, συμπεριλαμβανομένου και του Άγίου Πορφυρίου, όντας μέσα στο Πνεύμα του Θεού, ήταν μία ζωντανή μαρτυρία ότι ή **Όρθόδοξη Έκκλησία είναι τó μοναδικό Σώμα του Χριστού, ή συνέχεια της Ένσαρκώσεώς Του και όχι μέλος ή έν κοινωνία σέ ένα οικουμενικό «έργο έν έξελίξει».**

Γι' αυτό παρακαλούμε **σταματήστε να παραχαράσσετε και να διαστρεβλώνετε τὰ λόγια του Άγίου για να έξυπηρετήσουν την πλάνη μίας «έκκλησίας χωρισμένης έν χρόνω»,** κατά την έκκλησιολογικώς άπαράδεκτη άναφορά του Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου¹⁶.

* * *

8. Σήμερα, ένα χρόνο μετά την σύγκλιση της λεγομένης «Άγίας και Μεγάλης Συνόδου» —**άλήθεια, κανένας δέν θυμήθηκε την ... έπέτειο, μόνο έμεις (!)**— άποτιμώντας την δέν μπορούμε να μη διαπιστώσουμε με ειλικρινή θλίψη:

• **Π**ροετοιμαζόταν επί **60 χρόνια** ως «Πανορθόδοξη», αλλά δέν εκπροσωπήθηκε σ' αυτή ούτε τó **60% των Όρθοδόξων!**

• **Χ**αρακτηρίστηκε ως «Πανορθόδοξη», αλλά δέν την έχει αποδεχθεί ή έκκλησιαστική συνείδηση άνω του **60% των Όρθοδόξων,** όπως αυτή έχει έκφρασθεί άρμοδίως και κανονικώς μέσω των **Συνόδων των τοπικών Έκκλησιών!**

• **Έ** θεολογική της παραγωγή άμφισβητείται έντονα άπό έπισκόπους και τοπικές Έκκλησίες, άκόμα και άπό αυτούς που συμμετείχαν.

Και πώς να μην άμφισβητηθεί όταν:

• **Ά**ποδέχθηκε τόν **Οικουμενισμό,** τόν όποϊον όλοι άνεξαιρέτως οί σύγχρονοι Άγιοι έχουν καταδικάσει! **Ό** πνευματοφόρος π.

16. Με τὰ λόγια αυτά άναφέρθηκε ό Πατριάρχης Βαρθολομαίος στην «Μία, Άγία, Καθολική και Άποστολική Έκκλησία», στην όμιλία του στον Πανάγιο Τάφο στην Ίερουσαλήμ τó 2014.

• **Β**λέπε την όμιλία μας (ύποσημείωση 2), όπου αναλύουμε λεπτομερώς την έσφαλμένη νέα έκκλησιολογία που προωθεί ό Πατριάρχης, —άνάλυση στην όποία ό κ. Σωτηρόπουλος άπέφυγε να άπαντήσει.

Ἐφραίμ Κατουνακιώτης ἔχει δηλώσει, ὅτι κατόπιν πολλῆς προσευχῆς, ὁ Θεὸς τοῦ ἀποκάλυψε ὅτι **ὁ Οἰκουμενισμὸς κυριαρχεῖται ἀπὸ πονηρὰ πνεύματα**¹⁷.

Αὐτὸ τὸ Κίνημα [τοῦ Οἰκουμενισμοῦ] ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης τὸ ἀποδέχθηκε...

● **Ἀπεφάνθη** ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία *«ἐκτιμᾷ θετικῶς»* τὰ κακόδοξα κείμενα τοῦ ΠΣΕ¹⁸!

● **Ἀντὶ** νὰ γίνεи ἀφορμὴ γιὰ σφυρηλάτηση τῆς διορθοδόξου ἐνότητας, ἐγίνε αιτία, λόγω τῶν μεθοδεύσεων ποὺ χρησιμοποίησαν οἱ ἀρμόδιοι, νὰ προκληθοῦν δυσθεράπευτες πληγές στὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

● **Συνεκλήθη** γιὰ νὰ ἐκφράσει τὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς τοὺς ἔξω, ἀλλὰ διασάλπισε urbi et orbi τὰ ἐνδοορθόδοξα προβλήματα.

● **Στόχευσε** νὰ ἐξυψώσει τὸ κῦρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, ἀλλὰ τὸ ὑποτίμησε –δυστυχῶς γιὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο!

● **Δημιούργησε** σοβαρότατα προβλήματα ἀμφισβήτησης τῆς θεολογικῆς καὶ ποιμαντικῆς ὑπευθυνότητας τῶν ἐπισκόπων, μὲ ἀπρόβλεπτες συνέπειες γιὰ τὴν ἐνότητα τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν.

● **Δὲν** κατόρθωσε νὰ καλύψει οὔτε μία θεολογικὴ ἢ ποιμαντικὴ ἀνάγκη¹⁹. **Ὑποστηρίχθηκε** ἀνευθυβιάστως ὅτι *«ἡ Σύνοδος ἔπρεπε νὰ γίνεи γιὰ νὰ ... γίνεи»!*

■ **Δὲν** μπορούμε νὰ μὴ διαπιστώσουμε μὲ θλίψη ὅτι **ἀπὸ τὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης ὁ μέγας χαμένος εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Συνοδικὸς Θεσμός!**

* * *

17. Ἀναλυτικότερα βλ. ἄρθρο π. ΑΝΑΣΤ. ΓΚΟΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, «Ὁ οἰκουμενισμὸς, τὰ ἀκάθαρτα Πνεύματα καὶ ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης» (28.9.16), στὸ <http://www.impantokratoros.gr/43815419.el.aspx>

18. Ἀναλυτικότερα βλ. ἄρθρο π. ΑΝΑΣΤ. ΓΚΟΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, «Ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης καὶ τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν (ΠΣΕ)» (28.9.16), στὸ <http://www.impantokratoros.gr/F99804D6.el.aspx>

19. Ἡ ἀποτυχία τῆς Συνόδου γιὰ τὰ σοβαρὰ προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας καταδεικνύεται μὲ περισσὴ τραγικότητα στὶς διορθώσεις τῶν τίτλων τῶν ἐπισκοπικῶν περιφερειῶν στὶς ὑπογραφές τῶν κειμένων (ιδιαίτερα στὶς ἀντιπροσωπεῖες Σερβίας καὶ Ρουμανίας, βλ. σελ. 14-15 τοῦ Παραρτήματος Α').

● **Δὲν** κατόρθωσαν στὴν «Πανορθόδοξη» οὔτε στὶς ὀνομασίες τῶν ἐπισκόπων τῆς «Διασπορᾶς» νὰ συμφωνήσουν καὶ ἡ Διορθόδοξη Γραμματεία ἔγραφε καὶ οἱ ἐπίσκοποι διόρθωσαν τοὺς τίτλους τους... Τραγικό!

9. Τελικά: ΑΡΝΗΘΗΚΑΝ ΝΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΟΥΝ ως Ἁγία καὶ Μεγάλη Πανορθόδοξο Σύνοδο:

i. Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας στὴν ἀπόφαση τῆς 27.6.16 ἀναφέρει: *«Θεωρεῖ τὴν Συνάντηση τῆς Κρήτης ὡς μία προκαταρκτικὴ Συνέλευση τῆς Πανορθοδόξου Μεγάλης Συνόδου. Ἀρνεῖται τὴν ἀπόδοση τοῦ συνοδικοῦ χαρακτήρα σὲ ὅποιανδήποτε ὀρθόδοξη συνέλευση, στὴν ὁποία δὲν συμμετέχουν ὅλες οἱ Ὀρθόδοξες Ἀυτοκέφαλες Ἐκκλησίες... Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας, ἐπομένως, ἀρνεῖται τὴν ὀνομασία τῆς Συνελεύσεως τῆς Κρήτης ὡς “Μεγάλης καὶ Πανορθοδόξου Συνόδου” ἢ “Μεγάλης καὶ Ἁγίας Συνόδου”. Ὅλες οἱ ἀποφάσεις, ἀλλὰ καὶ ὅλα ὅσα ἐκδόθηκαν ἀπὸ τὴν Συνέλευση τῆς Κρήτης δὲν δεσμεύουν κατὰ ὅποιονδήποτε τρόπο τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας!»!*

ii. Τὸ Πατριαρχεῖο Ρωσίας (Ἀπόφαση Ἰ. Συνόδου 15.7.16) «ἡ γενομένη στὴν Κρήτη Σύνοδος εἶναι ἀδύνατο νὰ θεωρεῖται Πανορθόδοξη οὔτε τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποία ἐνέκρινε ἀποτελοῦν ἔκφραση τῆς πανορθοδόξου ὁμοφωνίας». Ἐπιφυλάσσεται γιὰ τὸ θεολογικὸ σχολιασμὸ τῶν ἀποφάσεων τῆς Κρήτης. Ἡ Σύνοδος χαρακτηρίζεται *«forum 10 Ἐκκλησιῶν»!*

iii. Τὸ Πατριαρχεῖο Βουλγαρίας, στὴν συνοδικὴ ἀπόφαση τῆς 15.11.16 ἀναφέρει:

«Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνοψίζει τὴν ἀπόφασή της, ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης δὲν εἶναι οὔτε Μεγάλη, οὔτε Πανορθόδοξη:

1. *Λόγω τῆς μὴ συμμετοχῆς σὲ αὐτὴν μίας σειρᾶς Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐξαιτίας ὀργανωτικῶν καὶ θεολογικῶν λαθῶν ποὺ ὑπῆρξαν κατὰ τὴν προετοιμασία της.*

2. *Ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῶν κειμένων ποὺ ἐγκρίθηκαν ἀπὸ τὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης ὀδηγεῖ στὸ συμπέρασμα ὅτι κάποια ἀπὸ αὐτὰ περιέχουν θέσεις ἀντίθετες μὲ τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, τὴν δογματικὴ καὶ κανονικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων.*

3. *Ἀπαιτεῖται περαιτέρω θεολογικὴ συζήτηση καὶ ἐπεξεργασία τῶν κειμένων, ὥστε νὰ διορθωθοῦν ἢ νὰ ἀντικατασταθοῦν μὲ νέα ποὺ θὰ εἶναι σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας».*

iv. Τὸ Πατριαρχεῖο Γεωργίας μὲ αἰτιολογημένη ἀπόφαση τῆς Ἰ. Συνόδου (10.6.16)²⁰ δὲν συμμετεῖχε λόγω ἔντονης διαφωνίας μὲ τὰ προσυνοδικὰ κείμενα περὶ Γάμου, Ἀποστολῆ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ κυρίως Σχέσεις μὲ ἑτεροδόξους.

20. Βλ. http://www.romfea.gr/images/apofaseis_georgia.pdf

v. Ἀκόμα καὶ τὸ Πατριαρχεῖο Ρουμανίας, ποὺ συμμετείχε στὴν Σύνοδο, ἀπεφάνθη ὅτι: **«τὰ ἔγγραφα μποροῦν νὰ ἐξηγηθοῦν, νὰ διαφοροποιηθοῦν ἐν μέρει ἢ νὰ ἀναπτυχθοῦν ἀπὸ μία μελλοντικὴ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὡστόσο ἡ ἐρμηνεία τους καὶ ἡ σύνταξη νέων συνοδικῶν ἐγγράφων γιὰ διάφορα θέματα δὲν θὰ πρέπει, νὰ γίνῃ κατὰ τὴν πίεση τοῦ χρόνου, ἀλλὰ οὔτε ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τῆς πανορθόδοξης συναίνεσης, ἀλλίως θὰ πρέπει νὰ ἀναβληθεῖ καὶ νὰ τελειοποιηθεῖ μέχρι νὰ ἐπιτευχθεῖ συναίνεση».**

vi. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος (Σύνοδος Ἱεραρχίας 24.11.16). Ὁ εἰσηγητὴς στὴν Ἱεραρχία πρότεινε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος «νὰ ἀναθέσῃ σὲ ἀρμοδίαν ἢ καὶ σὲ εἰδικὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν τὴν σὲ βάθος μελέτην καὶ θεολογικὴν ἀποτίμησιν τῶν ἐκκλησιολογικῶς καὶ θεολογικῶς τεκμηριωμένων κειμένων ποὺ ἔχουν ἤδη γραφεῖ καὶ ἐμπειροῦν εἴτε θετικὲς ἢ καὶ ἐπιφυλακτικὲς θέσεις γιὰ τὶς ἀποφάσεις τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου. Ὁφείλομεν, ὡς ὑπεύθυνοι καὶ φιλόστοργοι Ποιμένες, μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ ποιμαντικῆς εὐαισθησίας νὰ ἀκούωμεν ὅλες τὶς σοβαρὰς καὶ ἐποικοδομητικὰς θέσεις. Τὸ καταστάλαγμα αὐτῆς τῆς μελέτης, ποὺ θεωρῶ ὅτι ἐκφράζει δυνατὰ ἕνα Συνοδικὸν ἦθος καὶ ποιότητα, μπορεῖ νὰ βοηθήσῃ, καταλλήλως ἀξιολογούμενον, οὐσιαστικῶς καὶ τὴν Ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν μας καὶ τὴν Πανορθοδοξίαν συνολικῶς».

vii. Ἀκόμα καὶ πολλοὶ Ἀρχιερεῖς ποὺ συμμετείχαν τὴν ἀμφισβητοῦν: Ὁ ἐπίσκοπος Μπάτσκας (Σερβίας) Εἰρηναῖος (Μπούλοβιτς): **«Περὶ τῆς νεωστὶ θριαμβευτικῶς μὲν, οὐχὶ δὲ κατὰ πάντα πειστικῶς ληξάσης ἐν Κολυμπαρίῳ Κρήτης “Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου” τῆς καθ’ ἡμᾶς Ἐκκλησίας, ἣδη μὴ ἀναγνωριζομένης ὡς τοιαύτης ὑπὸ τῶν ἀπουσιασασῶν Ἐκκλησιῶν, χαρακτηριζομένης μάλιστα ὑπ’ αὐτῶν ὡς “συνελεύσεως ἐν Κρήτῃ”, ὑπ’ ἀμφισβήτησιν τιθεμένης καὶ ὑπὸ πλείστον συμμετασχόντων ἐν αὐτῇ ὀρθοδόξων ἀρχιερέων!»!**

● Δὲν ὑπάρχει προηγούμενο, ἀγαπητοί, Ὁρθοδόξου Συνόδου ποὺ νὰ ἀμφισβητεῖται τόσο ἔντονα ἀπὸ τόσες Τοπικὲς Ἐκκλησίες. Ἄν θέλωμε νὰ εἴμαστε στοιχειωδῶς σοβαροὶ θὰ πρέπει νὰ σταματήσῃ τὸ «παραμῦθι» περὶ «πανορθόδοξου» Συνόδου!

Διερωτώμεθα, λοιπὸν, μαζὶ μὲ τὸν Ἅγιο Ταράσιο (Ζ' Οἰκουμένη Σύνodos) προσαρμόζοντας τὸ λόγο του γιὰ τὴν Ληστρικὴ Σύνοδο τῆς Ἱερείας στὴν σημερινὴ πραγματικότητα τῆς τάχα καὶ Πανορθόδοξου: **«πῶς δ' αὖ ἁγία καὶ μεγάλη ἦν οὔτε ἐδέξαντο, οὔτε συνεφώνησαν οἱ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν πρόεδροι, ἀλλ' ἀναθέματι ταύτην παρέπεμψαν; Οὐκ ἔσχεν ... συμφρονοῦντας αὐτὴ τοὺς πα-**

τριάρχας τῆς Ἑω, Ἀντιοχείας, Ρωσίας, Βουλγαρίας καὶ τῆς Γεωργίας, ἢ τοὺς σὺν αὐτοῖς μύστας καὶ Ἀρχιερεῖς»!

* * *

10. Ὅμως δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε, ἀγαπητοί, ὅτι Κύριος, Ἀρχηγὸς καὶ Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς μας καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὴν ὁδηγεῖ· καὶ τὴν ὁδηγεῖ, μάλιστα, «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν». **Ἔτσι**, τὶς ἀνθρώπινες πονηρὲς μεθοδεύσεις ποῦ ἐπὶ δεκαετίες κάποιοι μετέρχονταν γιὰ νὰ προωθήσουν τὰ σχέδιά τους μέσῳ τῆς Πανορθόδοξου, ἤρθε ὁ **Χριστὸς καὶ τὴν τελευταία στιγμή τὶς τίναξε στὸν ἀέρα!**

Καὶ ὄχι μόνο αὐτό. Ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης εἶχε δύο θετικὰ στοιχεῖα ποῦ ἀναδείχθηκαν:

1. Ξυπνήσαμε οἱ Ὁρθόδοξοι! Ἀπλοὶ πιστοί, μοναχοί, κληρικοὶ ἀκόμα καὶ Σύνοδοι Ἐκκλησιῶν ἀσχολήθηκαν, ἐνδιαφέρθηκαν, ἀνησύχησαν, ἔλαβαν οὐσιαστικὲς ἀποφάσεις. **Κατάλαβαν** τὶς μεθοδεύσεις κατὰ τῆς πίστεως, ἀντιστάθηκαν καὶ κατόρθωσαν ἐν πολλοῖς νὰ ματαιώσουν τὰ ἄνομα σχέδια.

Ἐνδεικτικὸ: τὴν Ἡμερίδα τῶν πέντε Ἱ. Μητροπόλεων ποῦ διοργανώθηκε στὸν Πειραιᾶ (23.3.16) τὴν παρακολούθησαν ἄνθρωποι σὲ ὀλόκληρη τὴν ὑφήλιο (**περισσότεροι ἀπὸ 100.000 ἄνθρωποι μέσῳ τοῦ intv.gr**, ἐνῶ εἶναι ἀπροσδιόριστος ὁ ἀριθμὸς μέσῳ youtube καὶ ἄλλων ιστοσελίδων καὶ ιστολογίων, χιλιάδες τὰ views στὰ ἀναρτηθέντα κείμενα σὲ ἑκατοντάδες ιστοσελίδες καὶ ιστολόγια καὶ ἡ μετάφρασή τους σὲ πολλὲς γλώσσες).

Αὐτὸ καὶ μόνο καταδεικνύει τὴν ἀνησυχία καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο.

2. Ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης ἔγινε ἀφορμὴ γιὰ μία **οὐσιαστικὴ δι-ορθόδοξη ἐπικοινωνία**. **Δ**ὲν ὑπάρχει τέτοιο προηγούμενο· με ἀπλότητα καὶ εἰλικρίνεια, χωρὶς μεθοδεύσεις, μηχανισμοὺς στήριξης καὶ managers, κάποια πρόσωπα ξεπέρασαν τὰ ὅρια τῶν τοπικῶν τους Ἐκκλησιῶν καὶ ἀναδείχθηκαν σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο φορεῖς μέσῳ τῶν ὁποίων ἡ πανορθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση ἐκφράστηκε.

Ἀναφερόμαστε σὲ τρία πρόσωπα: τὸν **Σεβ. Μητροπολίτη Ναυπάκτου κ. Ἱερόθεο**, τὸν **πρωτοπρεσβύτερο Θεόδωρο Ζήση**, ὁμοτιμο **Καθηγητὴ τῆς Πατρολογίας καὶ τὸν Καθηγητὴ τῆς Δογματικῆς κ. Δημ. Τσελεγγίδη**. **Ο** καθένας ἀπὸ τὴν ἰδιαίτερη θέση, ἀπὸ τὴν ὁποία διακονεῖ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, με τὸ δικό του τρόπο, με τὸ δικό του ὕφος, ἀλλ' ὅμως με ἑνιαῖο ἐκκλησιαστικὸ ἦθος, ἀγάπη

για την Ἐκκλησία μας καὶ μὲ τεκμηριωμένο στὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση λόγο κατέθεσαν τὴν θεολογικὴ συμβολή τους. **Εἶναι** συγκινητικὸ καὶ συνάμα συγκλονιστικὸ, γιατί θυμίζει παλαιότερες κρίσιμες στιγμὲς τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὁ Θεὸς αὐτοὺς κυρίως ἐπέλεξε αὐτὴ τὴν πολὺ κρίσιμη στιγμὴ νὰ σηκώσουν τὸ βάρος τῆς υπεράσπισης τοῦ συνοδικοῦ θεσμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο μὲ σημαντικὸ προσωπικὸ κόστος.

Ἔτσι, τὰ κείμενά τους, θεμελιωμένα στὴν πατερικὴ καὶ συνοδικὴ ὀρθόδοξη παράδοση καὶ στὴν ἀγιοπνευματικὴ ἐμπειρία τῶν συγχρόνων ἀγίων, ξεπέρασαν τὰ ὄρια τῆς ἑλληνόφωνης Ὁρθοδοξίας, μεταφράστηκαν καὶ ἀξιοποιήθηκαν σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο καὶ ἀποτέλεσαν τὴν βάση τοῦ διορθόδοξου προβληματισμοῦ ἀκόμα καὶ γιὰ Συνόδους Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ Πατριαρχείων.

Ἡ «Σύνοδος», λοιπόν, βοήθησε στὴν ἐπικοινωνία, τὴν συνεργασία καὶ τὴν ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων μεταξὺ τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο.

Ἦταν μοναδικὸ στὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ τῶν τελευταίων πολλῶν δεκαετιῶν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ ἀνησυχία –«ἐν πολλοῖς δικαιολογημένη», ὅπως τὴν χαρακτήρισε ἡ Ἱεραρχία μας– τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο γιὰ ἓνα ἐκκλησιαστικὸ γεγονός!

● **Αὐτὸ φανερώνει ἢ μᾶλλον ἐπιβεβαιώνει καὶ τὴν διαχρονικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἐμπειρία, τὴν ὁποία ἐξέφρασαν οἱ Πατριάρχες τῆς Ἀνατολῆς στὴν περίφημη διακήρυξή τους:**

«Παρ' ἡμῖν οὔτε Πατριάρχαι οὔτε Σύνοδοι ἐδυνήθησαν ποτὲ εἰσαγαγεῖν νέα, διότι ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς θρησκείας ἐστὶν αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι αὐτὸς ὁ λαός, ὅστις ἐθέλει τὸ θρησκευμα αὐτοῦ αἰωνίως ἀμετάβλητον καὶ ὁμοειδὲς τῶ τῶν Πατέρων αὐτοῦ».

Αὐτὸς «ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς θρησκείας ... ἥτοι αὐτὸς ὁ λαός», δηλαδή, κληρικοί, μοναχοὶ καὶ λαϊκοί, καλούμαστε νὰ συμβάλουμε ἀναλόγως τοῦ χαρίσματος, τῆς θέσεως καὶ τῆς διακονίας ἐνὸς ἐκάστου στὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, στὴν διόρθωση τῶν πολλῶν ἡμαρτημένων τῆς Κρήτης ἔχοντας τὴν βεβαιότητα, ὅτι στὸ τέλος ἡ Ἀλήθεια θὰ λάμψει, διότι ἡ Ἀλήθεια εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς μας.

Σ' Αὐτὸν ἀνήκει ἡ δόξα, τὸ κράτος, ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνηση στοὺς αἰῶνες τῶν αἰῶνων. Ἀμήν!

Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας
Ὁρθόδοξος Ἀκαδημία Κρήτης, 18 - 27 Ἰουνίου 2016.

**ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ**

1. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, οὕσα ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἐν τῇ βαθεῖα ἐκκλησιαστικῇ αὐτοσυνειδησίᾳ αὐτῆς πιστεύει ἀκραδάντως ὅτι κατέχει κυρίαν θέσιν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς προωθήσεως τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ.

2. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θεμελιωὶ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ γεγονότος τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι καὶ τοῖς μυστηρίοις. Ἡ ἐνότης αὕτη ἐκφράζεται διὰ τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς καὶ τῆς πατερικῆς παραδόσεως καὶ βιοῦται μέχρι σήμερον ἐν αὐτῇ. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει τὴν ἀποστολὴν καὶ ὑποχρέωσιν ἵνα μεταδῶν καὶ κηρύττει πᾶσαν τὴν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ καὶ τῇ Ἱερᾷ Παραδόσει ἀλήθειαν, ἥτις καὶ προσδίδει τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν καθολικὸν αὐτῆς χαρακτήρα.

3. Ἡ εὐθύνη τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐνότητα, ὡς καὶ ἡ οἰκουμενικὴ αὐτῆς ἀποστολὴ ἐξεφράσθησαν ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Αὗται ἰδιαίτερος προέβαλον τὸν μεταξύ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας ὑφιστάμενον ἀρρηκτον δεσμόν.

4. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀδιαλείπτως προσευχομένη «ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως», ἐκαλλιέργει πάντοτε διάλογον μετὰ τῶν ἐξ αὐτῆς διεστώτων, τῶν ἐγγύς καὶ τῶν μακρᾶν, ἐπρωτοστάτησε μάλιστα εἰς τὴν σύγχρονον ἀναζητήσιν ὁδῶν καὶ τρόπων τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνότητος τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων, μετέσχε τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτῆς καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν διαμόρφωσιν καὶ περαιτέρω ἐξέλιξιν αὐτῆς. Ἄλλωστε, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία χάρις εἰς τὸ διακρίνον αὐτὴν οἰκουμενικόν καὶ φιλόανθρωπον πνεῦμα, θεοκελεύτως αἰτούμενον «πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν» (Α' Τιμ. 2, 4), ἀείποτε ἠγωνίσθη ὑπὲρ ἀποκαταστάσεως τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος. Διὸ, ἡ Ὁρθόδοξος συμμετοχὴ εἰς τὴν κίνησιν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος μετὰ τῶν ἄλλων Χριστιανῶν ἐν τῇ Μιᾷ, Ἁγίᾳ, Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ οὐδόλως τυγχάνει ξένη πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀποτελεῖ συνεπῆ

τήν ανωτάτην αυθεντίαν επί θεμάτων πίστεως καί κανονικών διατάξεων (κανών 6 τής Β' Οικουμενικής Συνόδου).

23. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει κοινήν τήν συνείδησιν περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τοῦ διαχριστιανικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου, διό καί κρίνει ἀναγκαῖον νά συνοδεύηται οὗτος πάντοτε ὑπὸ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ μαρτυρίας διὰ πράξεων ἀμοιβαίας κατανοήσεως καί ἀγάπης, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν τήν «ἀνεκλάλητον χαράν» τοῦ Εὐαγγελίου (Α' Πέτρ. 1, 8), ἀποκλειομένης πάσης πράξεως προσηλυτισμοῦ, οὐνίας ἢ ἄλλης προκλητικῆς ἐνεργείας ὁμολογιακοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτό, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θεωρεῖ σημαντικόν ὅπως ὅλοι οἱ Χριστιανοί, ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τῶν κοινῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ Εὐαγγελίου, προσπαθῶσιν νά δώσωμεν εἰς τὰ ἀκανθῶδη προβλήματα τοῦ συγχρόνου κόσμου, μίαν ὁλοπρόθυμον καί ἀλληλέγγυον ἀπάντησιν, βασιζομένην εἰς τὸ πρότυπον τοῦ ἐν Χριστῷ καινοῦ ἀνθρώπου.

24. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει συνείδησιν τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ κίνησις πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν λαμβάνει νέας μορφάς, ἵνα ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς νέας συνθήκας καί ἀντιμετώπισῃ τὰς νέας προκλήσεις τοῦ συγχρόνου κόσμου. Εἶναι ἀπαραίτητος ἡ συνέχισις τῆς μαρτυρίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὸν διηρημένον χριστιανικόν κόσμον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως καί πίστεώς της.

Δεόμεθα ὅπως οἱ Χριστιανοί ἐργασθῶσιν ἀπὸ κοινοῦ, ὥστε νά ἀποβῇ ἐγγύς ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ Κύριος θά ἐκπληρώσῃ τήν ἐλπίδα τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί «γενήσεται μία ποιμνὴ, εἰς ποιμνὴν» (Γα. 10, 16).

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, Πρόεδρος

† ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόδωρος

† ὁ Ἱεροσολύμων Θεόφιλος

† ὁ Σερβίας Εἰρηναῖος

† ὁ Ρουμανίας Δανιήλ

† Κωνσταντινουπόλεως
 Θεόδωρος
 † Ἀλεξανδρείας Θεόδωρος
 † Ἱεροσολύμων Θεόφιλος
 Καθ. Γκ. Κραβ. 1
 Daniel al României

- † ὁ Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου Χρυσόστομος *† ὁ Κόϊτος Χρυσόστομος*
- † ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἰερώνυμος *† Ἀθηνῶν Ἰερώνυμος*
- † ὁ Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας Σάββας *† Κυβερνήτορ Βαρσ*
- † ὁ Τιρόνων καὶ πάσης Ἀλβανίας Αναστάσιος *† Ἰησοῦν Ἰτιανῶν*
- † ὁ Πρέσοβ καὶ πάσης Τσεχίας καὶ Σλοβακίας Ραστιλάβ *† κτελετικὸς γενεῶν ἡ σλοβάκιον
ραστιλάβ*
- Ἀντιπροσωπεία Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου *Καὶ πρὸς τὸν Ἰσραήλ*
- † ὁ Καρελίας καὶ πάσης Φιλανδίας Λέων *† Λέων*
- † ὁ Ταλλίνης καὶ πάσης Ἑσθονίας Στέφανος *† Στέφανος
Τελίνα καὶ κληρικὸν μεταπολίτ*
- † ὁ Γέρον Πιεργάμου Ἰωάννης *† Ἰωάννης ἀπὸ Κωνσταντίνης*
- † ὁ Γέρον Ἀμερικῆς Δημήτριος *† Ἀμερικῆς Δημήτριος*
- † ὁ Γερμανίας Αὐγουστίνος *† ὁ Γερμανίας Αὐγουστίνος*
- † ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος *† ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος*
- † ὁ Ντένβερ Ἡσαΐας *† ὁ Ντένβερ Ἡσαΐας*

† ὁ Ατλάντας Αλέξιος

† ὁ Πριγκηποννήσων Ιάκωβος

† ὁ Προικονήσου Ιωσήφ

† ὁ Φιλαδελφείας Μελίτων

† ὁ Γαλλίας Ἐμμανουήλ

† ὁ Δαρδανελλίων Νικήτας

† ὁ Ντητρούτ Νικόλαος

† ὁ Ἁγίου Φραγκίσκου Γεράσιμος

† ὁ Κισάμου καὶ Σελίνου Ἀμφιλόχιος

† ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος

† ὁ Σηλυβρίας Μάξιμος

† ὁ Ἀδριανουπόλεως Ἀμφιλόχιος

† ὁ Διοκλείας Κάλλιστος

† ὁ Ατλάντας Αλέξιος
† ὁ Πριγκηποννήσων Ιάκωβος
† ὁ Προικονήσου Ιωσήφ
† ὁ Φιλαδελφείας Μελίτων
† ὁ Γαλλίας Ἐμμανουήλ
† ὁ Δαρδανελλίων Νικήτας
† ὁ Ντητρούτ Νικόλαος
† ὁ Ἁγίου Φραγκίσκου Γεράσιμος
† ὁ Κισάμου καὶ Σελίνου Ἀμφιλόχιος
† ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος
† ὁ Σηλυβρίας Μάξιμος
† ὁ Ἀδριανουπόλεως Ἀμφιλόχιος
† ὁ Διοκλείας Κάλλιστος

† ὁ Ἱεραπόλεως Ἀντώνιος, ἐπί κεφαλῆς τῶν Οὐκρανῶν
Ὁρθοδόξων ἐν ἩΠΑ

† Antonios

† ὁ Τελμησοῦ Ἰώβ

† Τελμησοῦ Ἰώβ

† ὁ Χαριουπόλεως Ἰωάννης, ἐπί κεφαλῆς τῆς
Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας τῶν ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ
Ὁρθοδόξων Παρουσιῶν Ρωσικῆς Παραδόσεως

† Jean de Charostopolis

† ὁ Νύσσης Γρηγόριος, ἐπί κεφαλῆς τῶν
Καρπαθορρώσων Ὁρθοδόξων ἐν ἩΠΑ

† Bishop Gregory of Nysa

Ἀντιπροσωπεῖα Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας

† ὁ Γέρον Λεοντοπόλεως Γαβριήλ

† Γέρον Λεοντοπόλεως Γαβριήλ

† ὁ Ναϊρόμπι Μακάριος

† Naïrómbi Μακάριος

† ὁ Καμπάλας Ἰωνᾶς

† ὁ Ζιμπάμπουε καὶ Ἀγκόλας Σεραφεῖμ

† ὁ Νιγηρίας Ἀλέξανδρος

† Νιγηρίας Ἀλέξανδρος

† ὁ Τριπόλεως Θεοφύλακτος

† Τριπόλεως Θεοφύλακτος

† ὁ Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος

† Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος

- † ό Κυρήνης Αθανάσιος
- † ό Καρθαγένης Αλέξιος
- † ό Μουάνζας Τερώνυμος
- † ό Γουίνεας Γεώργιος
- † ό Έρμουπόλεως Νικόλαος
- † ό Ειρηνοπόλεως Δημήτριος
- † ό Ιωαννουπόλεως καί Πρετορίας Δαμασκηνός
- † ό Αικρας Νάρκισσος
- † ό Πτολεμαίδος Έμμανουήλ
- † ό Καμερούν Γρηγόριος
- † ό Μέμφιδος Νικόδημος
- † ό Κατάγκας Μελέτιος
- † ό Μπραζαβιλ καί Γκαμπόν Παντελεήμων
- † ό Μπουρούντι καί Ρουάντας Ιννοκέντιος

† ό Κυρήνης Αθανάσιος
† ό Καρθαγένης Αλέξιος
† ό Μουάνζας Τερώνυμος
† ό Γουίνεας Γεώργιος
† ό Έρμουπόλεως Νικόλαος
† ό Ειρηνοπόλεως Δημήτριος
† ό Ιωαννουπόλεως καί Πρετορίας Δαμασκηνός
† ό Αικρας Νάρκισσος
† ό Πτολεμαίδος Έμμανουήλ
† ό Καμερούν Γρηγόριος
† ό Μέμφιδος Νικόδημος
† ό Κατάγκας Μελέτιος
† ό Μπραζαβιλ καί Γκαμπόν Παντελεήμων
† ό Μπουρούντι καί Ρουάντας Ιννοκέντιος

† ὁ Μοζαμβίκης Χρυσόστομος

† ο Μοζαμβίκης Χρυσόστομος

† ὁ Νιέρι καὶ Ὅρους Κένυας Νεόφυτος

† Νιέρι καὶ Ὅρους

Ἀντιπροσωπεία Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων

† ὁ Φιλαδέλφειας Βενέδικτος

† Φιλαδέλφειας Βενέδικτος

† ὁ Κωνσταντίνης Ἀρίσταρχος

† Κωνσταντίνης Ἀρίσταρχος

† ὁ Ἰσραήλου Θεοφύλακτος

† Ἰσραήλου Θεοφύλακτος

† ὁ Ἀνθρόωνος Νεκτάριος

† Ἀνθρόωνος Νεκτάριος

† ὁ Πέλλης Φιλούμενος

† Πέλλης Φιλούμενος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Σερβίας

† ὁ Αἰχίδος καὶ Σκόπιων Ἰωάννης

† ο Αἰχίδος καὶ Σκόπιων Ἰωάννης

† ὁ Μαυροβουνίου καὶ Παραθαλασσίας Ἀμφιλόχιος

† ὁ Ζάγκρεμπ καὶ Λιουμπλιάνας Πορφύριος

† ὁ Σιμίτου Βασίλειος

† ὁ Βουδιμίτου Λουκιανός

† ό Νέας Γκκατσάνιτσας Λογγίνος

† ό Μπάτσκας Ειρηναίος

† ό Σβορνικίου και Τούζλας Χρυσόστομος

† ό Ζίτσης Τουστίνος

† ό Βρανίων Παχώμιος

† ό Σουμαδίας Ιωάννης

† ό Μπρατισέβου Ιγνάτιος

† ό Δαλματίας Φώτιος

† ό Μπίχατς και Πέτροβατς Αθανάσιος

† ό Νίκσιτς και Βουδίμλιε Ιωαννίκιος

† ό Ζαχουμίου και Έρζεγοβίνης Γρηγόριος

† ό Βαλιέβου Μιλούτιν

† ό έν Δυτική Αμερική Μάξιμος

† ό έν Αύστραλία και Νέα Ζηλανδία Ειρηναίος

ε.φ. Αναστασία Μουσιζι

ε.φ. ε.χ. Γρηγόριος

ε.φ. Μακάριος

† ο Κρούσεβατς Δαυίδ

† ο Σλαουονίας Ιωάννης

† ο ~~Αύστρια~~ και Έλβετία Ανδρέας

† ο Φραγκφούρτης και ^{Γαλλίας} Γερμανίας Σέργιος

† ο Τιμοκίου Ίλαρίων

† Ανδρέας
† Σέργιος

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Ρουμανίας

† ο Ιασίου και Μολδαβίας και Μπουκοβίνης Θεοφάνης

† ο Εμπτίου και Τρανσυλβανίας Λαυρέντιος

† ο Βάντς, Φελεάκ και Κλούζ και Κλούζ, Αλμπας, Κρισάνας και Μαφαμούρες Ανδρέας

† ο Κραϊόβας και Ολτενίας Ειρηναίος

† ο Τιμισσάρας και Βανάτου Ιωάννης

† ο ~~Β. Δυτική~~ Δυτική και Νοτιώ Ευρώπη Ιωσήφ

† ο ~~Β. Γερμανία~~ Γερμανία και Κεντρική Ευρώπη Σεραφείμ

† Theodor M.M.B
† Laurentiu D.R.
† Andrei
† Iulian
† Iosif
† Iosif, el Europei Occidentale
† el Meridionale
† Serafim

† ο Τυγοβιστίου Νήφων

† Nijon al Targovisti

† ο Άλμπα Ιούλια Ειρηναίος

† Alimie

† ο Ρώμαν και Μπακάου Ιωακείμ

† Ioachim de B.

† ο Κάτω Δουνάβεως Κασσιανός

† Casian al Dunavii

† ο Αράντ Τιμόθεος

† Timotei

† ο ἐν Ἀμερικῇ Νικόλαος

† Nicolae al celor
al lui Americi

† ο Οράντσα Σωφρόνιος

† Sofroniu al Oradei

† ο Στρεχάιως καὶ Σεβερίνου Νικόδημος

† Nicodim al Str.
si Severinului

† ο Τουλσέας Βησσαρίων

† Bessarion

† ο Σαλάζης Πετρώνιος

† Petroniu al Salazului

† ο ἐν Ούγγαρίᾳ Σιλουανός

† Silvan, Episcopul Eparhiei
Oradei Romane din Ungaria

† ο ἐν Ἰταλίᾳ Σιλουανός

† Silvan al Episcopiei Ort.
a Italiei

† ο ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ Πορτογαλίᾳ Τιμόθεος

† Timotei al Ep. Ort. de
a Spaniei si Portugaliei

† ο ἐν Βορείῳ Εὐρώπῃ Μακάριος

† Macarie din Rusia
al Ep. Ort. Rom a

Europei de Nord

- † ὁ Πλοεστίου Βαβλαάμ, Βοηθός παρά τῷ Πατριάρχῃ † Πλοεστίου Βαβλαάμ
- † ὁ Λοβιστέου Αἰμιλιανός, Βοηθός παρά τῷ
Ἀρχιεπισκόπῳ Ριμνικίου † Λοβιστέου Αἰμιλιανός
- † ὁ Βυκίνης Ἰωάννης Κασσιανός, Βοηθός παρά τῷ
Ἀρχιεπισκόπῳ ἐν Ἀμερικῇ † Ἰωάννης Κασσιανός

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Κύπρου

- † ὁ Πάφου Γεώργιος † Γεώργιος Πάφου
- † ὁ Κιτίου Χρυσόστομος † Χρυσόστομος Κιτίου
- † ὁ Κύρηνειας Χρυσόστομος † Χρυσόστομος Κύρηνειας
- † ὁ Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος † Ἀθανάσιος Λεμεσοῦ
- † ὁ Μόρφου Νεόφυτος † Νεόφυτος Μόρφου
- † ὁ Κωνσταντίας - Ἀμμοχώστου Βασίλειος † Βασίλειος Κωνσταντίας
- † ὁ Κύκκου καὶ Τηλλυρίας Νικηφόρος † Νικηφόρος Κύκκου
- † ὁ Ταμασοῦ καὶ Ὀρεινῆς Ἡσαΐας † Ἡσαΐας Ταμασοῦ
- † ὁ Τριμθούντος καὶ Λευκάρων Βαρνάβας † Βαρνάβας Τριμθούντος

† ο Καρπασίας Χριστοφόρος

† Καρπασίας Χριστοφόρος

† ο Αρσινόης Νεκτάριος

† Αρσινόη Νεκτάριος

† ο Αμαθούντος Νικόλαος

Α. Α. το κείνο χρυσόστομος

† ο Λήδρας Επιφάνιος

Β. Α. το κείνο χρυσόστομος

† ο Χίτρων Λεόντιος

† Χίτρων Λεόντιος

† ο Νεαπόλεως Πορφύριος

(Μετ' επιθυμίας) † ο Νεαπόλεως Πορφύριος

† ο Μεσαορίας Γρηγόριος

† Μεσαορία Γρηγόριος

Αντιπροσωπεία Έκκλησίας Ελλάδος

† ο Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου Προκόπιος

† Φιλίππων Προκόπιος

† ο Περιστερίου Χρυσόστομος

† ο Ηλείας Γερμανός

† Ηλείας Γερμανός

† ο Μαντινείας καί Κυνουρίας Αλέξανδρος

† Μαντινείας Αλέξανδρος

† ο Άρτης Ιγνάτιος

† Άρτης Ιγνάτιος

† ὁ Βιδυνοεῖου, Ὁρρεσιτιάδος καὶ Σουφλίου
Δαμασκηνός
† ὁ Νικαίας Ἀλέξιος

† ὁ Διδυμοτείχου, Ὁρρεσιτιάδος καὶ Σουφλίου
Δαμασκηνός

† ὁ Νικαίας Ἀλέξιος

† ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου Ἱερόθεος

† ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εὐσέβιος

† ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εὐσέβιος

† ὁ Καστορίας Σεραφεῖμ

† ὁ Καστορίας Σεραφεῖμ

† ὁ Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ Ἰγνάτιος

† ὁ Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ Ἰγνάτιος

† ὁ Κασσανδρείας Νικόδημος

† ὁ Κασσανδρείας Νικόδημος

† ὁ Ἰθάρας, Ἐπετῶν καὶ Αἰγίνης Εφραίμ

† ὁ Ἰθάρας, Ἐπετῶν καὶ Αἰγίνης Εφραίμ

† ὁ Σεργίων καὶ Νιγρίτης Θεολόγος

† ὁ Σεργίων καὶ Νιγρίτης Θεολόγος

† ὁ Σιδηροκάστρου Μακάριος

† ὁ Σιδηροκάστρου Μακάριος

† ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθίμος

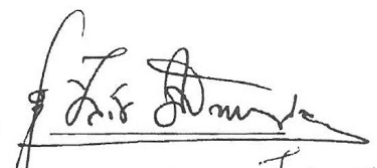
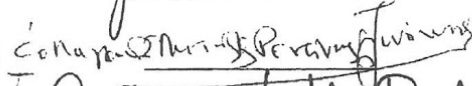
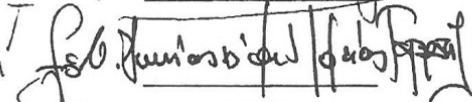
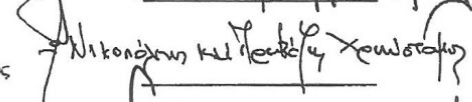
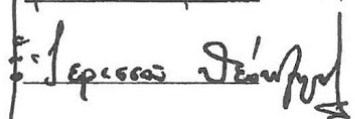
† ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθίμος

† ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως Βαρνάβας

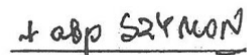
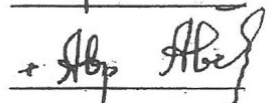

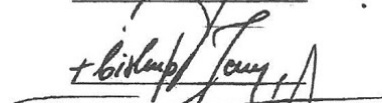
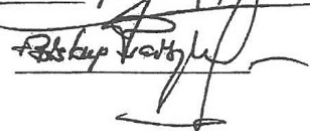
† ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως Βαρνάβας

† ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος

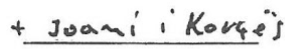
† ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος

- † ὁ Ἰλίου, Αχαρνῶν καὶ Πετροπόλεως Ἀθηναγόρας
- † ὁ Λαγκαδά, Λητῆς καὶ Ρεντίνης Ἰωάννης
- † ὁ Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας Γαβριήλ
- † ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Χρυσόστομος
- † ὁ Τερισσοῦ, Ἁγίου Ὀρους καὶ Ἀρδαμερίου Θεόκλητος

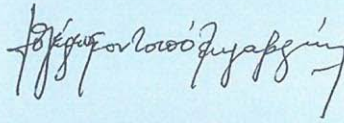
Ἀντιπροσωπεΐα Ἐκκλησίας Πολωνίας

- † ὁ Λούτζ καὶ Πόζναν Σίμων
- † ὁ Λούμπλιν καὶ Χέλμ Ἄβελ
- † ὁ Μπιαλύστοκ καὶ Γκντάνσκ Ἰάκωβος
- † ὁ Σιεμιατίτσε Γεώργιος
- † ὁ Γκορλίτσε Παῖσιος

Ἀντιπροσωπεΐα Ἐκκλησίας Ἀλβανίας

- † ὁ Κορυτσᾶς Ἰωάννης
- † ὁ Ἀργυροκάστρου Δημήτριος

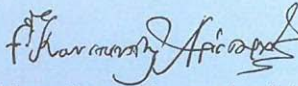
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'

† ο Μητροπολίτης Γέρων Λεοντοπόλεως Γαβριήλ
(έκ προσώπου του Πατριάρχου Αλεξανδρείας Θεοδώρου Β')

Η Εκκλησία της Αντιοχείας έχει αντίθετη γνώμη
και γι' αυτό δεν συνυπογράφει. ^ο ~~Τ~~ ~~ε~~ ~~α~~ ~~ς~~

† ο Μητροπολίτης Ισαάκ
(έκ προσώπου του Πατριάρχου Αντιοχείας Ιωάννου Ι')

† ο Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντίνης Αρίσταρχος
(έκ προσώπου του Πατριάρχου Ιεροσολύμων Θεοφίλου Γ')

από τη ΡΟΜΦΑΙΑ

<http://www.romfea.gr/patriarxeia-ts/patriarxeio-antioxeias/8929-ntokoumento-i-antioxeia-pote-de-sumfonise-na-ginei-i-agia-sunodos>